

Årsredovisning 2023

Foto: Fanny Löfgren och Nathalie Malic
Grafisk produktion: Byrå4
Tryck: Infront Nordic AB

Innehålls- förteckning

04	Vd har ordet
06	Året i korthet
07	Om oss
08	Vårt erbjudande
10	Förvaltningsberättelse
15	Hållbarhetsrapport
23	Försäkringsrörelsen
24	Kapitalförvaltningen
25	Risker och osäkerhetsfaktorer
26	Totalavkastningstabell
27	Femårsöversikt
28	Resultaträkning
29	Resultatanalys livförsäkringsrörelsen
30	Balansräkning
32	Redogörelse för förändringar i eget kapital
33	Noter till de finansiella rapporterna
56	Bilaga IV: Annex 4
68	Underskrifter
69	Revisionsberättelse
73	Ordlista

Vd har ordet

Kära kund och ägare,

Turbulensen i omvärlden fortsätter med geopolitisk osäkerhet, höjda säkerhetsnivåer, räntehöjningar, inflation och cyberhot. Detta påverkar både oss som pensionsförvaltare och alla företagare på många sätt. I våra kontakter med kunder förstår vi att trygghet hamnar väldigt högt på agendan vilket inte är så konstigt och just ekonomisk trygghet för företagare vill vi på SH Pension hjälpa dig med.

För 2023 satte vi ambitiösa mål i linje med vår strategi där tillväxt och hållbar utveckling står i centrum. Det är med stolthet jag ser tillbaka på förra årets arbete där vi bland annat beslutade om att alla våra produkter ska uppfylla kriteriet för att främja hållbarhet. Vi ökade också vår premievolum med över 86 procent och dessutom ingick vi två strategiska samarbeten för att möjliggöra långsiktig tillväxt.

Jag skulle vilja lyfta fram några drivkrafter och framgångsfaktorer som gör oss på SH Pension lite annorlunda och varför det gynnar dig som kund och ägare:

- Vi är en mindre och snabbfotad aktör med ett tydligt fokus och en god förmåga att prioritera och ställa om. Det är viktiga framgångsfaktorer i den extremt föränderliga tid vi befinner oss.
- Vi är stolta över att erbjuda trygghet och att vara enkla och personliga. Vi drivs av att göra skillnad och vill vara den självklara utmanaren inom traditionell tjänstepension.

I vår kundundersökning som besvarades av över 100 företagare stärks vår bild av att trygghet är viktigt när det kommer till tjänstepension och även att SH Pension förknippas med trygghet och kompetens. Att SH Pension är kundägda ökar tryggheten och genom att personlig service och rådgivning ingår får du som kund hjälp och bollplank i pensionsfrågor.

Den traditionella försäkringen ger trygghet genom en stor garanterad del och genom att förvaltningen har en lång horisont och portföljen är väldiversifierad. Historiskt har detta också givit bra avkastning och återbäringsränta till våra kunder. Vi är mycket stolta över att under 2023 i snitt haft en återbäringsränta på 6,3 procent. De senaste 5

respektive 10 åren har totalavkastningen varit 6,2 procent respektive 6,1 procent.

Med detta sagt så strävar vi hela tiden efter att bli bättre och i nuläget är det framför allt tre områden som är extra viktiga för oss:

Hållbar kapitalförvaltning

Inom kapitalförvaltningen har vi under året förtydligat våra mål inom hållbarhetsområdet och säkerställt att både den traditionella försäkringen och våra fonder nu främjar hållbarhet.

Vi är stolta över att jobba aktivt med hållbarhet, diversifiering och analys för att skapa långsiktigt god avkastning. Det innebär att vi har en robust kapitalförvaltningsprocess på plats vad gäller både strategisk allokering och portföljkonstruktion, taktisk allokering och kvalitetssäkring av utvalda förvaltare inom olika tillgångsslag, portföljkonstruktion och val av investeringar.

Under året har vi fortsatt den strategiska uppbyggnaden av alternativa investeringar vilket möjliggjorts av vår goda långsiktiga likviditet. Investeringarna genom kvalitetssäkrade förvaltare i diversifierade portföljer passar väl för långsiktigt pensionskapital och bidrar till att vår portfölj över tid är stabil med en god riskspridning och hög förväntad avkastning.

En viktig milstolpe 2023 var att kvalitetssäkra vårt fondförsäkringsutbud vilket innebar att vi genomförde flertalet fondbyten för våra kunders räkning. Vi har nu 7 fonder i vårt utbud och kommer fortsätta att utveckla vårt fondutbud framöver.

Tillväxt och transformation

Tillväxtstrategin som vi realiserar på nu syftar till att öka den förvaltade volymen och skapa skalfördelar. Tjänstepensionsmarknaden är stor och det finns många aktörer som vill vara med. SH Pensions traditionella försäkring sticker dock ut och står sig mycket väl i konkurrensen och vi ser positivt på att växa genom samarbeten i direktaffären och genom förmedlare framåt. Det är roligt att konstatera att vi har en stor ökning i premievolymer från den förmedlade affären under året!

Under våren 2023 slutfördes förstudien gällande nytt försäkringssystem och parallellt tog vi fram en roadmap för transformation som sträcker sig till och med 2026. Den innehåller viktiga förflyttningar, vid sidan om byte av försäkringssystem, för att utveckla hela verksamheten. Satsningarna som görs planeras så att de möjliggör för ny affär tidigt under perioden och därmed möter kostnaderna på ett kontrollerat sätt.

Vi ser med stor tillförsikt hur administrativa processer kommer effektiviseras och stordriftsfördelar uppnås i och med detta. På produktsidan möjliggörs en flexibilitet för olika behov och integrationer med flera aktörer för en bättre kundupplevelse. Målbilden är att vi ska stänga gamla försäkringssystem, anpassa oss till nya affärsmodeller och rusta oss för kommande behov och krav.

Samarbeten

Utvalda samarbeten och strategiska partnerskap är viktiga byggstenar för SH Pension. När vi bygger en robust kapitalförvaltning eller byter IT-plattform väljer vi därför att samarbeta med professionella aktörer som har detta som sin kärnverksamhet. När vi breddar vårt produkt-erbjudande eller vill attrahera fler kunder kan vi göra det med kvalitet och kostnadseffektivitet genom utvalda samarbeten. Vid dessa vägval har både kvalitet, minskad risk och kostnadseffektivitet värnats. Exempel på viktiga samarbeten:

- Tillsammans med Mercer har vi under året implementerat vår hållbarhetsstrategi i kapitalförvaltningen och en ny fondurvalsprocess vilket inneburit att vi bytt ut flertalet fonder i vårt fondförsäkringserbjudande och nu har ett kvalitetssäkrat utbud.
- Under 2023 ingick vi avtal om att implementera försäkringssystemet Lumera, vilket är ett etablerat standardsystem i branschen. Vårt avtal innebär att vi köper försäkringssystemet som en tjänst (SaaS) där FCC är leverantör och blir en framtida IT-partner till oss.
- En analys har gjorts gällande vårt riskförsäkringserbjudande som idag ligger hos Bliwa och TryggHansa, i syfte att under transformationen omhänderta behovet av trygghetsförsäkringar kopplade till tjänstepensionen.

- Vi startade under hösten ett samarbete med förmedlarhuset Hjerta som har förmedlare över hela landet, vilket innebär att SH Pension traditionella försäkring nu erbjuds i deras småföretagarplan.
- Vi har stärkt vårt samarbete med Svensk Handel och hjälper många företagare med rådgivning i pensionsfrågor.

Ser fram emot

2024 ser vi fram emot att träffa våra kunder och partners och vi stärker upp verksamheten ytterligare kring detta. Dessutom påbörjar vi implementationen av vår transformationsplan där den förmedlade affären är först ut gällande att erbjudandet läggs i Lumera och vi utvecklar en förmedlarportal.

Sammanfattningsvis vill jag rikta ett stort tack till alla kollegor som gör ett fantastiskt jobb och som varje dag bidrar med engagemang, vilja och nyfikenhet för att göra detta möjligt. Tack till styrelsen, alla kunder och samarbetspartners för god samverkan i syfte att skapa goda trygga pensioner.

Väl mött 2024!

Annelie Helsing
Vd SH Pension

Året i korthet

6,3 procent

i återbäringsränta i genomsnitt 2023

**7,1
miljarder**

kronor i förvaltad kapital
inklusive fondförsäkrings-
tillgångar 2023

Svar inom

**37
sekunder**

när du ringer till vår kundservice

Om oss

SH Pension

Vi är den kundägda tjänstepensionsföreningen som hjälper företag, dess ägare och anställda med tjänstepension och trygghetsförsäkringar. Sedan 1946 har vi tagit hand om företagares ekonomiska trygghet under och efter arbetslivet.

Ägarinflytandet sker genom tjänstepensionsföreningens fullmäktige vid årsstämman. SH Pension har 15 fullmäktige-ledamöter vilka utses av medlemmarna genom direkta val. Föreningsstämman utser tjänstepensionsföreningens styrelse. Styrelsen ska bestå av minst sex och högst åtta ledamöter. Styrelsen utser den verkställande direktören som leder den operativa verksamheten.

Vi gör det enkelt att bli trygg

Med över 75 års erfarenhet av att hjälpa företagare vet vi vad som behövs för att just du och dina anställda ska känna er trygga. Vi vet att du har mycket att göra och vår ambition är att det ska vara enkelt att skaffa sig och ha ekonomisk trygghet. Trygghet är viktigt både under arbetslivet och som pensionär. Som företagare behöver du själv ta ett större ansvar för att få samma trygghet som om du vore anställd med kollektivavtal. Vi strävar efter att göra det enkelt och erbjuder därför personlig service och anpassade produkter i form av trygghetsförsäkringar, sparande i traditionell försäkring med historiskt hög avkastning och återbäringsränta samt ett noggrant utvalt fondutbud.

Hos oss är alla viktiga

Hos oss blir du inte lämnad själv. Vi finns här hela tiden och strävar alltid efter att du ska få ett personligt bemötande och hjälp som utgår från just dina förutsättningar och behov. Hos oss finns inga krav på att du måste ha en viss omsättning eller en viss storlek på sparande för att bli en prioriterad kund. Vi tycker nämligen att alla företagare har rätt att känna sig trygga. Du kan också känna dig säker på att alla råd vi ger gynnar just dig och dina anställda. Eftersom vi är kundägda har vi inga provisioner och överskottet går tillbaka till dig som pensionssparar hos oss. Självklart är alla våra rådgivare licensierade via InsureSec, som ställer höga krav på kunskap och etik. Så när du tar hand om företaget tar vi hand om dig. Välkommen till oss. SH Pension – trygghet för företagare.

Vårt erbjudande

Tjänstepension

Tjänstepensionen är en viktig del av den totala pensionen. Som företagare måste du själv ansvara för tjänstepensionen som för många anställda annars ingår i anställningen. Vi erbjuder tjänstepensionslösningar för både dig och dina anställda. Tjänstepension innehåller både sparande och försäkring.

Traditionell försäkring – vi tar hand om allt

Vår traditionella försäkring är en enkel och trygg sparform. Du behöver inte engagera dig i några investeringsbeslut utan vi jobbar aktivt för att skapa god avkastning och du får en återbäringsränta på ditt sparande. En annan fördel med traditionell försäkring är att du blir garanterad en viss pension den dagen försäkringen börjar betalas ut. Vi är dessutom kundägda, vilket innebär att överskottet går tillbaka till dig som pensionssparar hos oss.

Fondförsäkring – du bestämmer själv

Vill du däremot själv engagera dig i hur din tjänstepension placeras har vi ett noggrant utvalt fondutbud. Här finns ingen garanti, det är du själv som tar ansvar och du kan genom val av fonder påverka risk och möjlighet till avkastning. Vill du ha en kombination av både traditionell- och fondförsäkring går det utmärkt. Vi hjälper dig att komma i gång med en lösning som passar just dina förutsättningar och önskemål.

Hållbart sparande

Vårt mål är att skapa ekonomisk trygghet åt dig som kund. Det innebär bland annat att du ska få en pension som det

går att leva på, samtidigt som du vet att dina pengar är ansvarsfullt placerade. Som kund hos SH Pension kan du känna dig trygg med att de sparprodukter vi erbjuder är utvalda enligt en noggrann urvalsprocess där sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter av hållbarhet vägs in.

Trygghetsförsäkringar

Vi vet vad som krävs för att skapa långsiktig ekonomisk trygghet för dig som driver företag. Därför erbjuder vi försäkringar som hjälper dig om något oväntat skulle hända dig eller dina anställda.

Vi erbjuder trygghetsförsäkringar som:

- Sjuk- och olycksfallsförsäkring
- Efterlevandeskydd
- Premiefrielseförsäkring – som betalar din pensionspremie i händelse av långvarig sjukskrivning
- Sjukvårdsförsäkringar för dig, din familj och dina anställda, med tillgång till vårdplanering, specialister och privata vårdgivare
- Tjänstegrupplivförsäkring

Personlig rådgivning och service

Det ska vara lätt att skaffa sig ekonomisk trygghet. Hos oss har du tillgång till vårt rådgivningsteam med specialistkompetens inom pensions- och försäkringsfrågor. Vi erbjuder alltid kostnadsfri rådgivning av våra licensierade rådgivare som alla har lång erfarenhet av branschen.

**”Vi vet vad som
krävs för att
skapa långsiktig
ekonomisk
trygghet för
dig som driver
företag.”**

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören (vd) för SH Pension Tjänstepensionsförening, organisationsnummer 802005-5631 (nedan benämnd SH Pension), får härmed avlämna årsredovisning för verksamhetsåret 2023. SH Pension har sitt säte i Stockholm.

Årsredovisningens förvaltningsberättelse omfattar sidorna 10–27. Som en del av förvaltningsberättelsen ingår också föreningens hållbarhetsrapport, som i sin helhet valts att presenteras i årsredovisningen. Till hållbarhetsrapporten hör också Annex 4 som återfinns i sin helhet före styrelsens underskrifter på sid 56–67.

Allmänt om verksamheten

SH Pension är en icke vinstutdelande tjänstepensionsförening vars syfte är att skapa trygghet för företag, dess anställda och ägare. Vi ger våra kunder trygghet och god avkastning och har lång erfarenhet och unik kompetens inom handeln och företagares behov. Vårt överskott går tillbaka till våra kunder som avkastning/återbäring samt bättre villkor, produkter och tjänster. För SH Pension är ansvarsfulla investeringar en förutsättning för att långsiktigt kunna erbjuda våra kunder tjänstepensionslösningar med god avkastning. SH Pensions investeringsbeslut och bedömning av finansiella risker, miljörisker, sociala risker och företagsstyrningsrisker utgår ifrån våra kunders intressen och innebär att vi ställer motsvarande krav på och följer upp våra utvalda samarbetspartners, externa förvaltare och utvalda fonder. De tjänster och aktiviteter som utförs för SH Pensions räkning genom uppdragsavtal följs upp löpande och utvärderas årligen. För att hantera risker och negativa konsekvenser för hållbarhet tillämpar SH Pension följande principer:

Vi har undertecknat PRI (Principles for Responsible Investment) och följer internationella normer som UN Global Compact för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion. Normerna ska också följas av våra utvalda externa förvaltare och fonder

Vi på SH Pension är medvetna om vårt sociala ansvar att bidra till omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle. Vi fattar beslut om hur kapitalet ska allokeras för våra kunders räkning som pensionssparar via våra produkter. Hållbarhet, och klimatförändringar i synnerhet, är viktigt för våra kunder. Vi inser också att uteblivna klimatåtgärder hotar den långsiktiga globala tillväxten och den finansiella stabiliteten och därmed motverkar ambitionen att skapa trygga och sunda pensioner. Därför har vi och våra kunder ett ekonomiskt, såväl som moraliskt, intresse av att stödja hållbarhet och omställning.

I vår rådgivning ska vi informera om våra produkter och hur vi arbetar med hållbarhetsrisker och negativa konsekvenser. Vi är också lyhörda för våra kunders hållbarhetspreferenser och vår ambition är att underlätta att göra hållbara val. I vår verksamhet utvecklar vi och väljer ut produkter, service och tjänster utifrån våra kunders behov.

Vi arbetar aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare och tar ansvar för att utveckla våra medarbetares kompetenser med fokus på engagerat medarbetarskap och hälsa.

Vårt erbjudande

SH Pension erbjuder avgiftsbestämda tjänstepensionslösningar med traditionell försäkring och fondförsäkring. SH Pension har även ett mindre ej nyteckningsbart bestånd av förmånsbestämd tjänstepension. Som komplement till tjänstepensionslösningar erbjuds olika trygghetsförsäkringar till kunderna i form av premiefrielse och sjukvårdsförsäkring. Riskförsäkringar erbjuds via strategiska samarbeten med externa riskförsäkringsgivare.

Under 2023 har vi lagt mycket arbete på hållbarhet i vår kapitalförvaltning. I början på året omarbetades vår policy för ansvarsfulla investeringar för att tydliggöra hur vi möter kraven i SFDR i vår investeringsverksamhet vilket kan sammanfattas i de tre huvudpunkterna nedan:

1. Beaktande av hållbarhetsrisker.
2. Hantering av negativa konsekvenser för hållbar utveckling.
3. Förvaltarnas aktieägarengagemang.

I september 2023 tog vi ett stort steg då vi reviderade policyn och beslutade att portföljen för traditionell förvaltning ska främja miljörelaterade och sociala egenskaper genom att:

1. Göra hållbara investeringar med en minimiandel om 10 procent.
2. Nå klimatneutralitet i likvid portfölj innan 2050 med tydliga delmål för 2030 och 2040.

Återbäring

Återbärringsräntan uppgick vid ingången av året till 7 procent och sänktes under året till 5 procent vilket var noteringen vid utgången av 2023. Genomsnittlig återbärringsränta blev 6,33 procent under 2023 och konsolideringsgraden uppgick till 113 procent vid utgången av 2023. Under året gick 117 (107) miljoner kronor tillbaka till våra kunder i form av utbetald återbäring. Fördelad på 111,5 (103,7) miljoner kronor till avtal med återbärringsränta och 5,9 (3,0) miljoner kronor till förmånsbestämda tjänstepensioner med pensionstillägg.

Förändring i riskkänsligt kapitalkrav

Under fjärde kvartalet sjönk marknadsräntorna kraftigt till följd av lägre förväntad inflation. Detta i kombination med en förstärkning av driftkostnadsreserven ledde till att RKK-kvoten minskade till 1,4 vid utgången av 2023 att jämföra med 1,9 året innan.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Transformationen startad

Under 2023 fattade styrelsen beslut om att investera i verksamheten och att genomföra det byte av kärnsystem som föreslogs i den förstudie som verksamheten genomförde under 2023. Avtal tecknades under året med FCC, Future Core Cloud AB (FCC) och Lumera AB, för konfigurering av Lumera Live för SH Pensions verksamhet. Transformationen som Lumerautvecklingen är en del av utvecklar SH Pensions verksamhet på ett konkurrensmässigt sätt för att på ett effektivt sätt nå ut till en större kundbas och uppnå skalfördelar över tid. Konfigureringen och transformationen genomförs med både interna och externa resurser. Nya viktiga förmågor och kompetenser identifieras och utvecklas under transformationen. Organisationen utvecklas löpande och anpassas efter kortsiktiga och långsiktiga behov.

Förstärkning av de försäkringstekniska avsättningarna

Under året förstärktes de försäkringstekniska avsättningarna med 363 miljoner kronor. Det beror främst av att diskonteringsräntorna gradvis sjönk under året. Vidare under 2023 gjordes en förstärkning av de försäkringstekniska avsättningarna om 130 miljoner för att möta föreningens förhöjda driftkostnader på kort sikt inom traditionell försäkring. Detta på grund av den beslutade transformationen och byte av kärnsystem.

Implementering av ny strategisk portfölj

Under året har vi fortsatt den strategiska uppbyggnaden av alternativa investeringar. Uppbyggnaden möjliggörs genom SH Pensions goda långsiktiga likviditet i den noterade aktie- och ränteportföljen, som per årsskiftet 2023 motsvarar drygt 10 års garanterade utbetalningar.

SH Pensions alternativa investeringar sker i fonder med olika inriktning och med kvalitetssäkrade förvaltare och där innehaven representerar en god diversifiering. Tillgångsslaget passar väl för långsiktigt pensionskapital och bidrar till att vår portfölj över tid är stabil med en god riskspridning och förväntat god avkastning.

SH Pensions har sedan 2022 en beslutad strategisk tillgångsallokering om 35 procent i aktier, 15 procent i räntebärande placeringar, 30 procent i fastigheter och 20 procent

i alternativa placeringar. Under 2023 har vikten för alternativa investeringar och fastigheter överskridit sina strategiska vikter och sammantagna limiter. Det har medfört att en övervägande del av portföljen inte är investerade på reglerade marknader enligt Lagen om tjänstepensionsföretag 6 kap. 6 §. Orsakerna till detta är flera. Dels är de alternativa investeringarna under uppbyggnad och kapital till dessa fonder har kallats i en snabbare takt än förväntat. Samtidigt har olika marknadsrörelser påverkat andelen alternativa investeringar tex förändringar i valutakurser.

De alternativa investeringarna har per definition en uppbyggnadsfas där kapital kallas för att investeras och en förvaltningsfas där avkastning uppstår samt en slutfas där återbetalningar sker till investeraren.

Den långsiktiga strategiska allokeringen till alternativa investeringar ligger fast och SH Pension bevakar och åtgärdar aktivt att andelen tillgångar som inte är investerade på reglerade marknader återgår till under 50 procent inom rimlig tid, se avsnitt väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång.

Förmedlad affär

Under 2023 fortsatte SH Pension att förstärka distributionskraften genom ett förmedlarsamarbete med Hjerta. Samarbetet med Portfolio Försäkra som startades under 2022 fortsatte under 2023. Samarbetet ökar volymerna till SH Pension och vi ser att de strategiska tillväxtmålen fortsatt hålls. Premieinkomsten från förmedlad affär uppgick till 141,8 (9,6) miljoner kronor.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Förändringar i SH Pensions strategiska tillgångsallokering

Under våren 2024 har styrelsen och verksamheten fortsatt bevaka och aktivt åtgärda att andelen tillgångar som inte är investerade på reglerade marknader återgår till under 50 procent, enligt Lagen om tjänstepensionsföretag 6 kap. 6 §. En ny tidigarelagd konsekvensredogörelse avseende strategisk allokering genomfördes under första kvartalet 2024 och styrelsen har under mars fattat beslut om att sänka den strategiska vikten i fastigheter för att på sikt uppnå en allokering där övervägande del investeras på reglerade marknader. Fastighetsmarknaden visar under första kvartalet 2024 tecken på återhämtning och allokeringsförändringen planeras ske i flera steg med start 2024.

Målbilden är att övervägande del av den traditionella portföljens tillgångar ska vara placerade på reglerade marknader inom rimlig tid och med beaktande av akksamhetsprincipen.

Totalavkastning

Under första kvartalet inleder den globala aktieportföljen starkt och landar i en uppgång om 15,0 procent och ligger före sitt jämförelseindex 14,7 procent. Totalavkastningen landar på 4,7 procent och fastigheter och alternativa investeringar bidrar till föreningens totalavkastning med 0,5 respektive 1,0 procent. Ränportföljen inleder också upp med 1,0 procent.

Återbäringsräntan

Under första kvartalet av 2024 ligger återbäringsräntan fortsatt på 5 procent.

Organisation

SH Pension stärkte under början av 2024 organisationen och ledningsgruppen genom att rekrytera två nya chefer för Affär och Marknad samt för Kunderbjudande och Support som båda börjar under våren.

Pågående transformation

Den första releasen i arbetet med att implementera försäkringssystemet Lumera skedde i april och avser fondhandeln för fondförsäkringsbeståndet. Det är en viktig milstolpe i bytet av kärnsystem som beräknas pågå fram till och med 2026.

SH Pensions beslutsorganisation

Fullmäktige

Fullmäktige är SH Pensions högsta beslutande organ. Medlemmarnas beslutanderätt i tjänstepensionsföreningen utövas av 15 därtill särskilt utsedda representanter, fullmäktige. Fullmäktiges beslutanderätt utövas vid föreningsstämman (fullmäktigemöte). Fullmäktiges 15 ledamöter utses genom direkta val av medlemmarna. Valet genomförs av valberedningen. Varje medlem samt av branschorganisationen Föreningen Svensk Handel särskilt utsedd person får nominera en eller flera fullmäktigeledamöter. Förslag på fullmäktigeledamöter ska lämnas till valberedningen senast den 15 januari på sätt som valberedningen bestämmer. Om inte tillräckligt antal fullmäktigeledamöter nomineras av medlemmarna ska valberedningen nominera fullmäktigeledamöter så att minst femton (15) fullmäktigeledamöter nomineras. Val av fullmäktigeledamot avgörs genom röstning med enkel majoritet. Val ska vara genomfört innan februari månads utgång. Medlemmarnas röster ska avläggas skriftligen eller genom elektroniskt förfarande bestämt av valberedningen som ska garantera identiteten på den röstande.

Fullmäktige utser styrelsen och beslutar bland annat om tjänstepensionsföreningens stadgar. Vidare utser föreningsstämman revisor för tjänstepensionsföreningen.

Styrelsen

Tjänstepensionsföreningens styrelse ska bestå av lägst sex och högst åtta ledamöter. Styrelseledamöter väljs av föreningsstämman. Föreningsstämman ska utse en ledamot att vara styrelsens ordförande. Styrelsen ska utse en ledamot att vara vice ordförande. Styrelsens ledamöter utses för en mandatperiod om två år. Val ska ske så att halva styrelsens mandatperiod förfaller vid varje föreningsstämma. Ledamot får utses för högst fyra mandatperioder om inte särskilda skäl föreligger. Styrelsens ordförande får utses för ytterligare två (2) mandatperioder. Minst två styrelseledamöter, varav den ene ordförande, ska vara medlemmar i Tjänstepensionsföreningen. Minst två ledamöter ska vara oberoende i förhållande till Tjänstepensionsföreningen och till medlemmar i Tjänstepensionsföreningen. Minst en ledamot ska ha redovisnings- eller revisionskompetens. Den verkställande direktören ska inte ingå i styrelsen.

Ledamot ska ha de insikter och den erfarenhet som krävs av den som deltar i styrningen av ett tjänstepensionsföretag och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Oberoende ledamot bör ha erfarenhet av styrelsearbete och/eller professionell erfarenhet och kunskap om tjänstepensions- och/eller försäkringssektorn med inriktning mot pensioner och/eller de verksamhetsområden i övrigt som tjänstepensionsföreningen är verksam inom. Eventuella arbetstagarrepresentanter utses enligt vad som är föreskrivet i lag utöver vad som angetts ovan. Vad som anges om mandatperiod ovan ska inte gälla arbetstagarrepresentant.

Styrelsen har utsett beställansvariga för de centrala funktionerna. SH Pensions centrala funktioner utgörs av aktuariefunktionen, funktion för compliance, riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen. De centrala funktionernas ansvarsfördelning regleras i SH Pensions styrdokument. De centrala funktionerna är utlagda till externa parter.

SH Pensions ledning består av styrelsen och vd. Styrelsen utgörs av styrelseordförande, vice styrelseordförande och fem ordinarie ledamöter utsedda av föreningsstämman. Styrelsen ansvarar för SH Pensions företagsstyrningssystem som ska säkerställa att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt.

Styrelsen har antagit ett antal styrdokument som beskriver hur verksamheten ska bedrivas. För sitt interna arbete har styrelsen antagit en arbetsordning. Styrelsen fastställer vidare affärsplan och egen risk- och solvensrapport samt kvalitativa rapporter till tillsynsmyndigheten.

Styrelseordförande ansvarar för att initiera de övergripande strategiska aktiviteterna. Styrelsen utser vd och denne rapporterar till styrelsen. Vd ansvarar för de löpande operativa delarna i verksamheten enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. För att förtydliga vds uppdrag i förhållande till styrelsen har styrelsen antagit en instruktion som anger vds åtaganden.

För att säkerställa att SH Pension styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt ska den som ingår i styrelsen, är vd eller ersättare för någon av dem, eller den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion uppfylla särskilda krav om lämplighet. Process för all lämplighetsbedömning regleras i särskilt styrdokument.

Utskott och kommittéer

SH Pension har i enlighet med stadgarna inte ett särskilt revisionsutskott, utan styrelsen fullgör dessa uppgifter i dialog med externrevisionen.

SH Pension har inte någon ersättningskommitté. Styrelsen som helhet ansvarar för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyn. Compliance- och internrevisionsfunktionerna ska granska efterlevnaden av detta styrdokument i sina aktivitetsplaner.

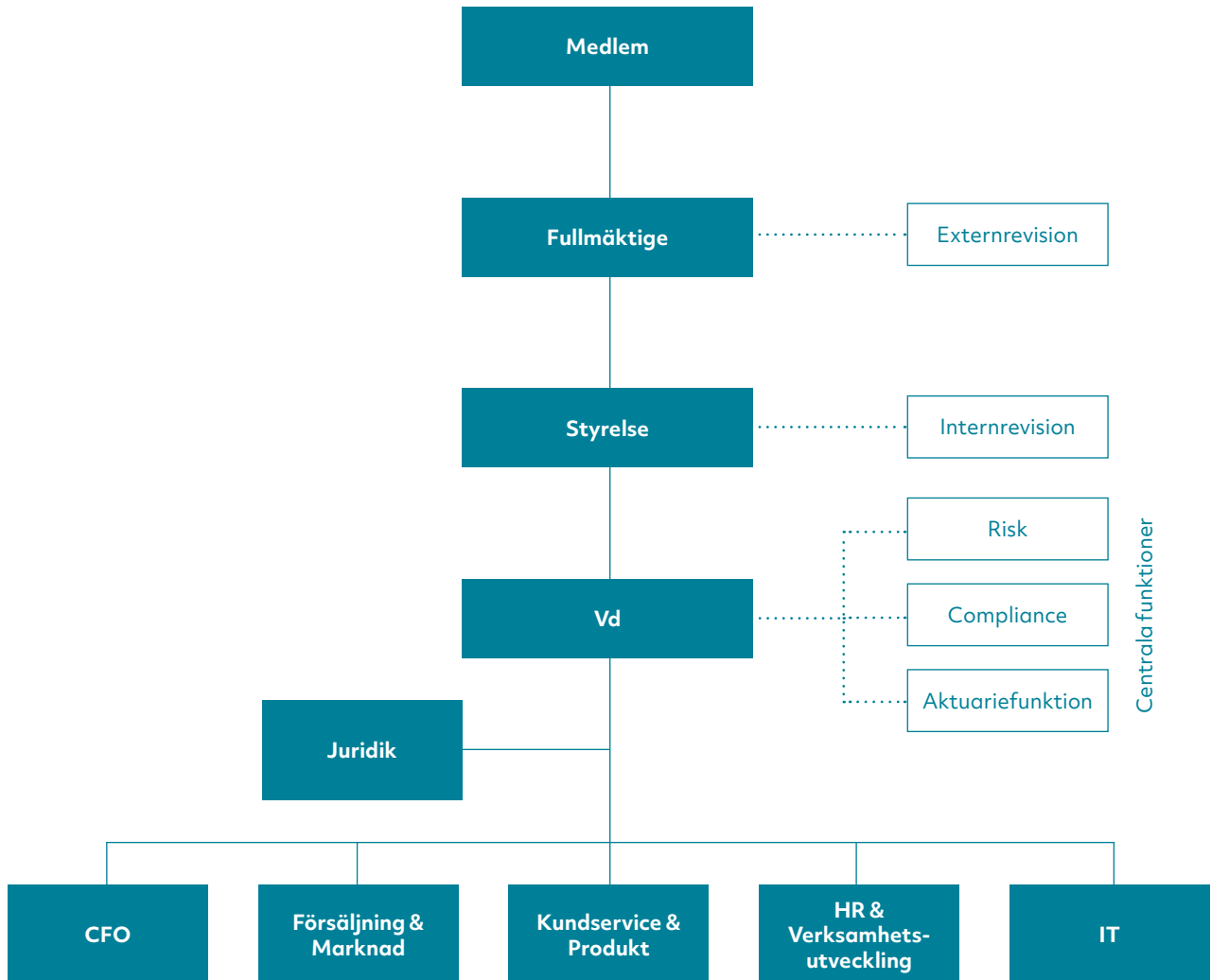
Styrelsen har inrättat ett investeringsråd vilket består av minst två styrelseledamöter samt vd. CFO och riskfunktionen är alltid adjungerade i investeringsrådet. Investeringsrådet ansvarar övergripande för att förbereda beslutsunderlag till styrelsen vad gäller förvaltningsstrategi och tillgångsallokering. Därtill ansvarar investeringsrådet för att följa upp den traditionella förvaltningen med avseende på taktiska beslut samt för att följa fonderna i fondförsäkringsutbudet avseende dess prestation inklusive att besluta om förändringar i fondutbudet.

SH Pension har också ett fastighetsråd som ansvarar för tillsyn av SH Pensions direktägda fastigheter med avseende på löpande förvaltning och direktavkastning. Fastighetsrådet ansvarar därtill bland annat för fastighetsägarfrågor, säkerställa att underhållsplaner inrättas och följs samt för uppföljning av lägenhetstilldelning. Fastighetsrådet består av minst en styrelseledamot, vd samt de medarbetare som vd utser.

Organisation

SH Pensions organisation består av en kombination av anställda och konsulter och sammantaget uppgick snittantalet till 36 heltidstjänster fördelat på 39 personer under 2023. Tillsammans med väsentliga leverantörer och våra utlagda verksamheter skapas en både bred och djup kompetens i syfte att möta de krav som ställs på verksamheten. Mer information om anställd personal lämnas i not 26. Verksamheten leds av vd Annelie Helsing. De organisatoriska enheterna är CFO-Office, Kundservice & Produkt, Försäljning & Marknad, IT, Verksamhetsutveckling & HR samt Juridik. I enheten CFO -Office ingår Ekonomi, Finans och Aktuarier. Cheferna för de organisatoriska enheterna utgör verksamhetens operativa ledningsgrupp. Utöver den operativa verksamheten tillkommer de centrala funktionerna (aktuariefunktionen, funktion för compliance, riskhanteringsfunktionen och internrevisionsfunktionen). De centrala funktionerna är externa och vi har även valt att skapa strategiska samarbeten i form av väsentligt utlagd verksamhet inom vissa områden. Det sker när vi ser att mervärde kan skapas i form av exempelvis specialistkompetens, riskminimering och kostnadseffektivitet.

Organisationsschema

Hållbarhetsrapport

I enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag ÅRFL, 6 kap 1§, har SH Pension valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en del av förvaltningsberättelsen. Till hållbarhetsrapporten tillhör även Annex IV vilken i sin helhet presenteras i slutet av årsredovisningen före styrelsens underskrifter.

Hållbarhetsrapporten har granskats av SH Pensions revisor. Granskningen av den lagstadgade hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsed i Sverige.

Klimatkris och en snabbt föränderlig värld

De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och den globala medeltemperaturen har redan stigit med cirka 1,1 °C. FN:s klimatpanel IPCC har upprepade gånger varnat för att det nu är mycket svårt att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål utan drastiska åtgärder. Stigande havsnivåer, extrema värmeböljor, kraftig nederbörd, torka och tropiska stormar är några av de förväntade effekterna, som ökar både i sannolikhet och allvarlighetsgrad i takt med att utsläppen av växthusgaser fortsätter. De ekonomiska förlusterna på grund av extrema väderhändelser och naturkatastrofer förväntas öka med 5–7 procent per år. Av detta är cirka 45 procent försäkrade, vilket innebär att 55 procent av de ekonomiska förlusterna måste täckas av företag, hushåll och stater. Det är svårt att kvantifiera omfattningen av konsekvenserna av klimatförändringarna, men det råder ingen tvekan om att de kommer att påverka den globala tillväxten, den finansiella stabiliteten, avkastningen och riskerna.

Samtidigt har det skett en viktig positiv utveckling på marknaden för finansiering av övergången till ett koldioxidsnålt samhälle. Grön finansiering har nästan fördubblats mellan 2010 och 2020 och omställningen till grön teknik har accelererat kraftigt de senaste åren. Den ekonomiska återhämtningen från Covid-19-pandemin, liksom energikrisen och invasionen av Ukraina har påskyndat framväxten av en ny klimatpolitik, som till exempel Inflation Reduction Act i USA och Fit for 55 i EU-länderna. Nästan en tredjedel av den globala solenergi-kapaciteten utvecklades under 2021 och 2022. Vind och solkraft utgjorde 12 procent av den globala elproduktionen under 2022, en ökning med 20 procent jämfört med föregående år. I EU producerade vindkraften för första gången mer elektricitet än kol under 2023 och cirka 60 procent av alla elbilar som någonsin tillverkats såldes under samma tidsperiod. På hemmaplan här i Sverige har vind- och solkraften ökat från 10 till 21 procent av den totala elproduktionen sedan 2015 och tankesmedjan Ember Climate bedömer att vi globalt står på startlinjen för en ny era av minskad fossil elproduktion.

Men trots att det har hänt mycket positivt de senaste åren så går utvecklingen inte tillräckligt snabbt. FN:s expertpanel för Net Zero Emissions Commitments för icke-statliga organisationer betonar att "även om nationella regeringar måste ta ledningen, är det inte upp till dem ensamma att hitta en lösning på klimatkrisen. Icke-statliga aktörer inom industrin, finansinstitut, städer och regioner spelar en avgörande roll för att minska utsläppen av växthusgaser till nettonoll senast 2050." Enligt det klimatpolitiska initiativet ska 55 procent av klimatfinansieringen komma från den privata sektorn. Hållbara investeringar såsom pensionssparande, kommer därmed att spela en viktig roll i den fortsatta utvecklingen av ett koldioxidsnålt samhälle.

Regelverk

Som tjänstepensionsförening omfattas SH Pension av flera regleringar och krav avseende hållbarhet. Tjänstepensionsdirektivet, IORPII, ställer krav på att vi beskriver hur vår kapitalförvaltning tar hänsyn till hållbarhet. För att uppnå det kravet har vi på vår hemsida, shpension.se, publicerat vår policy för ansvarsfulla investeringar.

EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR) är EU:s regelverk för att motverka så kallad "greenwashing". Regelverket har medfört ytterligare och mer detaljerade krav på upplysningar och transparens vad gäller vårt hållbarhetsarbete. SH Pension ska upplysa hur hållbarhetsrisker är integrerade i investeringsbesluten och huruvida det finns en koppling mellan integrering av hållbarhetsrisker och avkastning. Vidare ska vi också publicera hur vi tar hänsyn till negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer. Sedan 2022 har det pågått ett arbete med att uppdatera och att förbereda våra hållbarhetsrelaterade upplysningar under SFDR, dessa finns publicerade på shpension.se och en sammanfattning kring vår strategi finns här nedan.

Taxonomiförordningen är EU:s regelverk för att avgöra om en ekonomisk aktivitet är miljömässigt hållbar. Syftet är att hjälpa investerare att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar genom ett gemensamt klassificeringssystem. Det är ett omfattande arbete att klassificera och det föreligger utmaningar när det gäller taxonomins redovisningskrav. Det är främst tillgången av data, för att avgöra miljömässigheten inom investeringar, som än så länge är begränsande. SH Pension följer utvecklingen noga och kommer förbereda verksamheten inför de nya regelverkskraven och nya redovisningsskyldigheter. De finansiella produkter som SH Pension erbjuder, beaktar inte i de underliggande investeringarna EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. SH Pension följer och beaktar kontinuerligt utvecklingen av de rapporteringskrav som taxonomiförordningen för med sig.

Affärsmodell

SH Pension har signerat FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, UN-PRI. Det är en internationellt erkänd standard där SH Pension förbinder sig att förvalta kundernas pengar på ett ansvarsfullt sätt. Vi investerar inte i kontroversiella vapen eller tobak och utvecklar kontinuerligt vår syn på exkluderingar. Vår ambition är att underlätta för den som vill göra hållbara val. För SH Pension är ansvarsfulla investeringar en förutsättning för att långsiktigt kunna erbjuda våra kunder tjänstepensionslösningar med god avkastning. I vår egen verksamhet utvecklar vi och väljer ut produkter, service och tjänster utifrån våra kunders behov. Vi arbetar aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare och tar ansvar för att utveckla våra medarbetares kompetens med fokus på engagerat medarbetarskap och hälsa.

Hållbarhetsarbete

Hållbarhetsarbetet utgår ifrån SH Pensions policy för ansvarsfulla investeringar, stadgar, styrelsens beslut samt policydokument för att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett långsiktigt hållbart, sunt och etiskt sätt. SH Pension motverkar korruption genom policydokument såsom etikpolicy och riktlinjer för hantering av intressekonflikter.

Ersättningspolicy

SH Pensions ersättningspolicy beskriver principerna för ersättning till anställda och styrelse samt hur ersättningen ska bestämmas och följas upp.

En viktig grundläggande princip för att begränsa risken för intressekonflikter mellan en enskild medarbetares kortsiktiga ekonomiska intressen och SH Pensions långsiktiga mål är att inga anställda eller styrelseledamöter har någon form av rörliga ersättningar.

Ersättningen ska vara marknadsmässig och på en nivå som gör att SH Pension attraherar och behåller kompetenta medarbetare. Ersättningen ska även uppfattas som balanserad av intressenter och kunder. Ersättningen ska också vara hållbar för individen vilket stöds genom årlig marknadsjämförelse mot FAO kollektivet i Stockholmsområdet.

SH Pension följer vid bestämmande av ersättningar aktuella kollektivavtal. Samtliga anställda omfattas av kollektivavtal mellan FAO och Forena respektive FAO och Akavia samt Sveriges Ingenjörer.

Riktlinjer för hantering av intressekonflikter

Riktlinjer för hantering av intressekonflikter är en av SH Pensions interna regler som lägger grunden för att uppnå en sund och ansvarsfull företagsstyrning. Riktlinjerna syftar till att beskriva hur SH Pension ska förebygga, identifiera, hantera och dokumentera intressekonflikter.

I samhället generellt och också i ett tjänstepensionsföretags verksamhet finns en mängd naturliga och nyttiga intressekonflikter, men det är bara intressekonflikter som bedöms kunna orsaka ekonomisk eller annan skada som är relevanta i detta sammanhang. SH Pension har identifierat några intressenter där intressekonflikter kan uppstå, bland annat mellan SH Pension och kund/försäkringstagare, anställda, uppdragstagare samt mellan olika försäkringskollektiv.

För att förhindra att en intressekonflikt negativt ska påverka en intressent tillämpar SH Pension ett antal grundläggande principer som genomsyrar verksamheten:

- SH Pension har en ändamålsenlig och överblickbar organisation.
- Det finns en tydlig fördelning av mandat och ansvar.
- Beslut som kan innebära en intressekonflikt eskaleras till närmaste chef eller beslutande organ.
- Inga rörliga ersättningar utgår till anställda.
- SH Pension tillämpar en dokumenterad produktgodkännandeprocess vid nya eller väsentligen förändrade produkter och tjänster. SH Pension utbildar sina anställda inom området för intressekonflikter.
- Rekommendationer till kund utgår från kundens bästa och dokumenteras.

Det åligger alla anställda och styrelseledamöter att rapportera förhållanden och situationer som kan utgöra eller ge upphov till intressekonflikter.

Policy för utlagd verksamhet

SH Pensions affärsstrategi är att bedriva tjänstepensionsverksamhet som är hållbar över tid.

För att tillföra kunskap, höja kompetensen och öka effektiviteten kan verksamhet eller funktion läggas ut på extern uppdragstagare. SH Pension är dock, oavsett om en del av verksamheten är föremål för uppdragsavtal, alltid ansvarig för SH Pensions organisation och förvaltningen av SH Pensions angelägenheter.

Ett uppdragsavtal får inte ingås om det kan leda till att:

- kvaliteten i företagsstyrningssystemet försämras
- den operativa risken i företaget ökar väsentligt
- Finansinspektionens möjlighet att utöva tillsyn försämras
- Försäkringstagarnas, de försäkrades och andra ersättningsberättigades möjlighet till tillfredsställelse och fortlöpande service inte kan upprätthållas.

SH Pension ska därför på ett ändamålsenligt sätt beakta de verksamheter som omfattas av uppdragsavtal i sitt eget riskhanterings- och interkontrollsystem. I de fall verksamhet beslutas att utföras av uppdragstagare ska dessa väljas

med omsorg. SH Pensions Policy för utlagd verksamhet syftar till att säkerställa väl fungerande och ändamålsenliga rutiner kopplat till utlagd verksamhet, inbegripet lämplighetskontroller och riskanalyser före tecknande av avtal, avtalets innehåll, beredskapsplaner för att säkra kontinuitet samt uppföljning.

Etikpolicy

SH Pension verkar i en förtroendebransch och anser att ett gott etiskt uppförande är viktigt. Inom SH Pension gäller därför att styrelsen, företagsledningen och de anställda i SH Pension i all verksamhet, såväl inom företaget som när dessa företräds utåt, ska agera så att förtroendet för SH Pension och försäkringsbranschen inte rubbas.

Etiska värderingar styrs av sunt förnuft, lagar och den i samhället allmänt accepterade uppfattningen om vad som är rätt och fel. Enligt SH Pension är en god måttstock på om fattade beslut eller vidtagna åtgärder uppfyller de krav på etik som ställs på den enskilde är om besluten eller åtgärderna kan förklaras på ett godtagbart sätt och motiveras inför överordnade och utomstående.

SH Pensions Etikpolicy syftar till att beskriva SH Pensions etiska förhållningssätt i relevanta avseenden och ge vägledning till anställda. Policyn innefattar bland annat etiska krav i den egna verksamheten (inklusive bestämmelser om sekretess och gåvor och andra förmåner), vad gäller val av affärspartners och vid marknadsföring.

Alla som omfattas av policyn uppmanas att rapportera avvikelser från policyn och för att ge möjlighet till anonymitet har SH Pension inrättat en visselblåstjänst genom extern part dit missförhållanden kan anmälas.

Attraktiv arbetsplats

I vår ambition att vara en attraktiv arbetsplats fokuserar vi på ett modernt och tydligt arbetssätt samt hälsofrämjande förmåner.

Strukturerna i vårt agila arbetssätt leder till transparens kring mål och leveranser samt möjligheten till samverkan mellan relevanta medarbetare för att lösa uppgifterna. Detta ser vi är grunden i ett hållbart arbetsliv – tydligheten och transparensen skapar möjlighet till självledarskap. Vi har regelbundna medarbetarundersökningar genom &frankly som följs upp av ledning i samråd med personalen.

Som anställd på SH Pension erbjuds du dels friskvårdsbidrag dels återkommande hälsoundersökning i syfte att alla ska ha goda förutsättningar att fysiskt må bra och vara frisk. Sjukfrånvaron var 4,40 procent.

Jämställdhet

2023 års lönekartläggning visar att vi har en mycket väl jämställd lönesättning mellan kvinnor och män över hela företaget, något vi är nöjda med. Analysen görs årligen och i resultatet ser vi enbart en kvinna som ligger lägre än män i motsvarande tjänst. Likaså en kvinna som ligger högre än män i motsvarande tjänst.

Ledningsgruppen består av 57 procent kvinnor och 43 procent män. Vår styrelse består av 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Hållbart kontor

I september 2022 flyttade vi till kontorslokaler i en fastighet som vi själva äger. Ett viktigt steg utifrån ett hållbarhetsperspektiv är att vi kunnat nyttja en av de fastigheter som ägs av SH Pension, vilket har medfört att vi har påverkat både renovering och kontorsadministration utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vi har gjort medvetna val av leverantörer som har uttalade och tydliga hållbarhetspolicys samt säkerställt att kontoret stödjer både hållbarhet i materialval och en flexibel utformning, för att hålla över tid.

Vårt erbjudande

På SH Pension är vi medvetna om vårt sociala ansvar att bidra till omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle. Hållbarhet och klimatförändringar är viktiga frågor för våra kunder och vi tar ansvar för hur våra kunders pensionskapital ska placeras. Vi inser också att uteblivna klimatåtgärder hotar den långsiktiga globala tillväxten och därmed motverkar ambitionen att skapa trygga pensioner. Därmed har vi och våra kunder ett såväl ekonomiskt som moraliskt intresse av att främja hållbarhet och omställning. Under 2023 har vi lagt mycket arbete på hållbarhet i vår kapitalförvaltning. I början på året omarbetades vår policy för ansvarsfulla investeringar för att tydliggöra hur vi möter kraven i SFDR i vår investeringsverksamhet vilket kan sammanfattas i de tre huvudpunkterna nedan:

1. Beaktande av hållbarhetsrisker.
2. Hantering av negativa konsekvenser för hållbar utveckling.
3. Förvaltarnas aktieägarengagemang.

I september 2023 tog vi ett stort steg då vi reviderade policyn och beslutade att portföljen för traditionell förvaltning ska främja miljörelaterade och sociala egenskaper genom att:

1. Göra hållbara investeringar med en minimiandel om 10 procent.
2. Nå klimatneutralitet i likvid portfölj innan 2050 med tydliga delmål för 2030 och 2040.

Våra nya riktlinjer har särskilt stärkt kriterierna för bedömning och urval av externa förvaltare – både de som är utvalda att förvalta vår produkt traditionell försäkring och de vi väljer att erbjuda via fondförsäkring. Bland annat måste förvaltare bedömas ha en hög grad av integrering i investeringsbeslut och ha starka ägarprocesser som bidrar till att skapa positiv förändring i portföljbolagen. God bolagsstyrning är en förutsättning för ett medvetet hållbarhetsarbete i bolag och därför har vi även infört en ny exkluderingsprocess för bolag som bryter mot FN:s Global Compact.

Utöver vårt strategiska arbete har vi utvecklats inom området klimatrisk under 2023. Inom traditionell försäkring fattar vi investeringsbeslut för våra kunders räkning och de viktigaste besluten är den strategiska tillgångsallokeringen, det vill säga hur mycket som investeras i olika tillgångsslag. Under 2023 genomförde vi en klimatscenarioanalys för att säkerställa att vi bygger en strategisk tillgångsallokering som är robust i olika versioner av framtiden. En sammanfattning av analysen finns på sidan 20.

Traditionell försäkring

I september 2023 stärkte vi målen för vår produkt traditionell försäkring ytterligare. Vi har beslutat om ett nettonollmål för produkten och vi stödjer målet i Parisavtalet. Klimatfinansiering är ett komplext område och för oss har det varit viktigt att hitta en metod där vi successivt minskar utsläppen av växthusgaser i vår portfölj samtidigt som vi investerar i bolag som är i aktiv omställning. Det innebär till exempel bolag som investerar i ny, grön teknologi, som aktivt driver innovation för att förbättra sina egna processer och som har tydliga och trovärdiga klimatambitioner. För att kunna bidra till att minska utsläppen av växthusgaser måste vi investera där det finns faktiska utsläpp i dag, och där det finns en potential att minska dessa. Mer information om vår nettonollstrategi finns på sidorna 21 och 22.

Med nettonollmål i produkten innebär det också att vi har beslutat att reglera traditionell försäkring enligt Disclosureförfordningens artikel 8, det vill säga som en produkt som främjar miljömässiga eller sociala egenskaper i sin kapitalförvaltning.

Utöver nettonollmålen för produkten har det också beslutats att produkten ska investera minst 10 procent i hållbara investeringar. Det beror på att vi vill att vår kapitalförvaltning ska bidra till att främja hållbarhet även inom andra

områden än omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle, såsom jämställdhet, naturvård, antikorrusion etc. För att bedöma om en investering är hållbar använder vi data från en tredjepartsleverantör om huruvida ett företags produkter/tjänster eller verksamhet bidrar till eller motverkar FN:s globala mål för hållbar utveckling. Hur stor andel bolag som kan anses vara hållbara enligt vår metodik varierar mellan olika tillgångsslag, exempelvis omfattar metoden inte fastigheter, alternativa investeringar eller stadsobligationer. Minimallokeringen om 10 procent är satt utifrån vad som är möjligt att uppnå under nuvarande allokering och med en viss marginal om vi skulle behöva göra förändringar i vår strategiska tillgångsallokering. I slutet av året var den faktiska allokeringen till hållbara investeringar 22,7 procent.

De externa förvaltare som vi väljer att investera kapital hos bedöms utifrån hur bra de är på att integrera transparens i sina beslut. De får ett betyg mellan 1 och 4, där 1 är det bästa värdet. Viktat betyg vid utgången av 2023 framgår av tabell 2.

Fondförsäkring

I fondförsäkring erbjuds ett urval av fonder med olika inriktning, risknivå och anpassning till olika hållbarhetspreferenser. Under 2023 har vi infört nya rutiner för utvärdering av de externa förvaltarna för att säkerställa en genomgående hög hållbarhetsnivå på de fonder vi erbjuder. Vi erbjuder 7 fonder på vår plattform och alla 7 är reglerade enligt Disclosureförfordningens artikel 8. Sex av sju fonder som erbjuds har en minimallokering till hållbara investeringar och tar hänsyn till negativa konsekvenser. Den senare fonden investerar i ett tillgångsslag (emerging markets/tillväxtmarknader) där det är svårt att få fram nödvändig data med tillräckligt hög kvalitet. Fonden bedöms dock kvalitativt ha goda resurser och rutiner för att hantera hållbarhetsfrågor. Utvärderingen har varit ett första steg i en större process för transparens gällande hållbarhet i fondplattformen som kommer att arbetas vidare med under 2024. Tabell 3 ger en sammanfattning.

Nästa steg under 2024

Vi är stolta över de förändringar vi har gjort under 2023 och ser fram emot att fortsätta arbeta med hållbarhet under 2024. I planen ingår att vidareutveckla hållbarhetsarbetet i vår fastighetsportfölj samt att stärka metodiken för hållbarhetutvärdering inom fondförsäkring.

Tabell 1. Utsläpp i SH:s portföljer

Traditionell förvaltning	Aktier	Företagsobligationer	Totalt
Finansierade utsläpp			
Scope 1 (tCO2e)	9 158	160	9 318
Scope 2 (tCO2e)	2 222	50	2 272
Summa Scope 1+2 tCO2e	11 380	210	11 590
Koldioxidintensitet (Scope 1+2 tCO2e / bolagsintäkt i mkr)	9,0	6,6	8,9
Koldioxidavtryck (Scope 1+2 tCO2e / bolagsvärde i mkr)	5,4	3,8	5,3
Fondförvaltning	Aktier	Företagsobligationer	Totalt
Finansierade utsläpp			
Scope 1 (tCO2e)	1 446	54	1 500
Scope 2 (tCO2e)	342	40	382
Summa Scope 1+2 tCO2e	1 788	94	1 882
Koldioxidintensitet (Scope 1+2 tCO2e / bolagsintäkt i mkr)	5,6	1,9	4,9
Koldioxidavtryck (Scope 1+2 tCO2e / bolagsvärde i mkr)	3,7	1,0	3,2

Data är från och med 2023-12-31 och baseras på senast tillgängliga företagsrapporterade utsläpp av växthusgaser och uppskattningar från dataleverantören MSCI ESG. Utsläppen avser enbart de likvida fonder som SH Pension är investerade i (ca 35 procent av totala portföljen per 2023-12-31). Utsläppsdata rapporteras ej för de illikvida innehaven.

Tabell 2. Genomsnittliga ESG-betyg inom olika tillgångsslag i Traditionell Förvaltning

Tillgångsslag	Vägt ESG-medelvärde	Jfr marknaden
Svenska aktier	7,2	7,9
Globala aktier	6,6	6,7
Global räntor	6,4	6,0
Alternativa investeringar	Ej tillgängligt	Ej tillgängligt
Fastigheter	Ej tillgängligt	Ej tillgängligt

Data om de genomsnittliga ESG-betygen kommer från MSCI ESG med de senast tillgängliga uppgifterna 2023-12-31. Genomsnittlig ESG-betyg för varje tillgångsklass baseras på de underliggande ESG-betygen för värdepapperen inom fonderna. För marknadsjämförelsen definieras marknaderna som Svenska aktier – MSCI Nordic, Globala Aktier – MSCI ACWI, Globala räntor – Bloomberg Global Aggregate. ESG-data finns ej tillgängligt för Alternativa investeringar och Fastigheter.

Tabell 3. Erbjudna fonder i Fondförvaltning och deras hållbarhetsprofil

Fond	SFDR	Minimiallokering taxonomi?	Minimiallokering hållbara investeringar?	Hänsyn till negativa konsekvenser?
Arrowstreet Global Equity	Artikel 8	Nej	Ja (20 %)	Ja
Ålandsbanken Global Equity	Artikel 8	Nej	Ja (10 %)	Ja
Mercer Low Vol Equity	Artikel 8	Nej	Ja (20 %)	Ja
Acadian Emerging Markets Equity	Artikel 8	Nej	Nej	Nej
Odin Sverige	Artikel 8	Nej	Ja (10 %)	Ja
Odin Small Cap	Artikel 8	Nej	Ja (10 %)	Ja
Mercer Short Duration	Artikel 8	Nej	Ja (25 %)	Ja

Klimatrisk

SH Pension:s förvaltning bygger på att vi väljer en strategisk tillgångsallokering (t. ex. hur mycket som investeras i aktier, obligationer etc.) och att vi väljer vilka egenskaper de olika portföljerna ska ha (t. ex. samlad kreditkvalitet eller tracking error). Vi väljer sedan externa förvaltare av hög kvalitet för att investera vårt kapital i värdepapper. På grund av vår struktur har vi fokuserat på att bedöma klimatrisker i två processer: En som bedömer sambandet mellan strategisk tillgångsallokering och klimatrisk och en som bedömer klimat och omställning hos portföljbolag. Det senare beskrivs vidare på nästa sida.

Två typer av klimatrisker

Omställningsrisk: Finansiell risk till följd av klimatpolitik och teknisk utveckling i samband med omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle.

Fysisk risk: Finansiella risker till följd av förändringar i vår fysiska miljö, till exempel extrema väderförhållanden, stigande havsnivåer eller permanent undanträngning från tillgång till naturresurser.

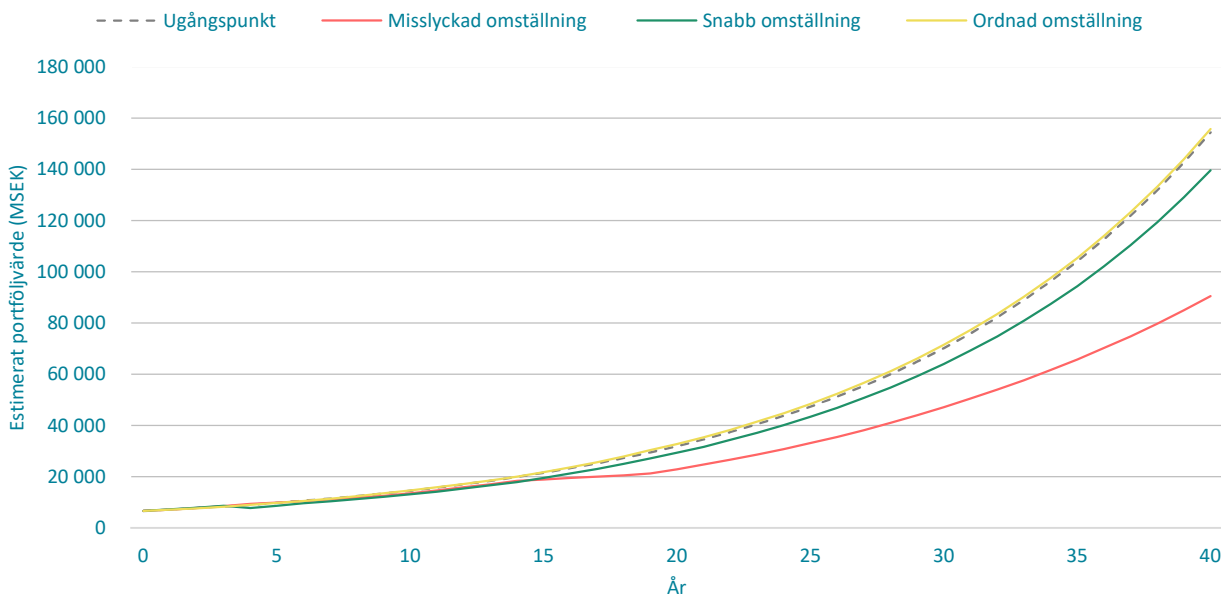
Klimatrisk vid val av strategisk tillgångsallokering

Under 2023 genomförde vi en klimatscenarioanalys för att bedöma hur klimatrisk uppstår i den strategiska tillgångsallokeringen i traditionell försäkring. Vi har tittat på portföljens utveckling i tre scenarier:

1. **Snabb omställning:** Ett scenario som innebär snabb implementering av ny klimatpolitik så att världen når 1,5-gradersmålet. Det snabba införandet av ny policy medför finansiell turbulens och hög omställningsrisk på kort sikt.
2. **Ordnad omställning:** Världen anpassar sig något långsammare och slutar därmed vid 2 °C, men utan finansiell turbulens. Lägre omställningsrisk till följd av ordnade förhållanden, men som en konsekvens något högre fysisk risk.
3. **Misslyckad omställning:** Världen misslyckas i omställningen och blir 4 °C varmare. Detta medför stora fysiska risker, särskilt på lång sikt.

Analysen har genomförts i samarbete med Mercer, där scenarierna har tagits fram av Cambridge Econometrics, Ortec Finance och Mercer.

Huvudsakliga slutsatser

Analysen visar hur viktigt det är för SH Pension och våra kunder att vi genom global gemenskap gör vad vi kan för att minska effekterna av klimatförändringarna och de fysiska konsekvenserna som följer. Detta är tydligt i portföljens utveckling under misslyckad omställning. Analysen

har också visat oss vikten av en god branschdiversifiering, särskilt för att hantera omställningsrisk på kort sikt. Vår allokering till hållbara lösningar bidrar till en god riskminimering i händelse av finansiell turbulens till följd av ny klimatpolitik.

Traditionell försäkring och nettonoll

Vi ställer oss bakom Parisavtalet med målet att våra investeringar i noterade aktier och obligationer i traditionell försäkring ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser år 2050. Det innebär att de utsläpp som finansieras i dessa portföljer måste minska successivt över tid i linje med vad som krävs för att världen ska nå målet i Parisavtalet.

Mål

Utgångspunkten vi jämför oss mot är slutet av år 2020. Denna utgångspunkt har valts eftersom det var vid denna tidpunkt som vi började övervaka utsläppen i vår portfölj. Dessutom hade vi en stor förändring i kapitalförvaltningen under 2020, vilket gör att åren före 2020 inte är lika jämförbara. Den sista punkten som väljs är 2050. Sveriges nationella mål är satta till 2045, men 2050 har valts då vi har en global portfölj.

För att mäta utsläppen i portföljen används ett koldioxidavtryck. I denna beräkning inkluderas och omvandlas alla växthusgaser som om de hade varit koldioxidutsläpp (mätt som CO₂-ekvivalenter). Vid beräkning av fotavtrycket divideras bolagens utsläpp av växthusgaser med bolagens

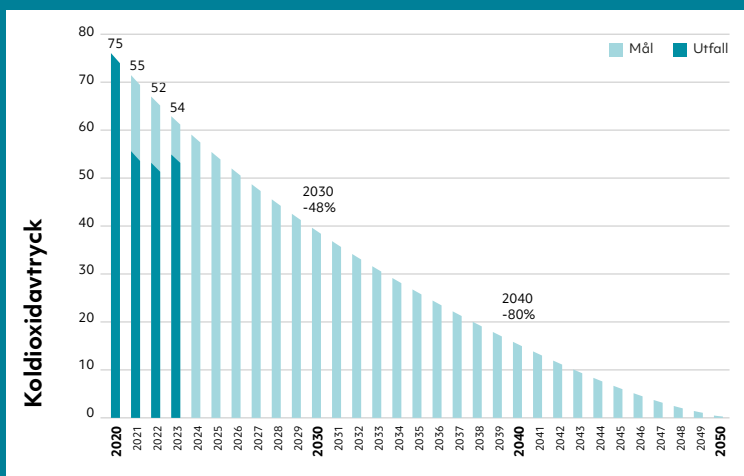
storlek (mät vid EVIC värde) och sedan beräknas ett portföljviktat genomsnitt. Detta mått har valts för att det inte påverkas av tillväxten i portföljen via nya kunder eller av avkastningen på investeringarna.

Fastigheter och alternativa investeringar

Traditionell försäkringsportfölj består av mer än investeringar i noterade aktier och obligationer. I den strategiska portföljen är 30 procent investerad i fastigheter och 20 procent är investerad i alternativa investeringar som private equity, private debt och infrastruktur. Vi är medvetna om att dessa investeringar också har utsläpp av växthusgaser som vi hjälper till att finansiera med vår portfölj. Vår långsiktiga ambition är naturligtvis att implementera nettonollmål i hela vår portfölj, inklusive fastigheter och alternativa investeringar. Inom dessa tillgångslag har vi dock inte effektiv tillgång till utsläppsdata, vilket innebär att arbetet med klimatmål och utsläppsminskade måste ske på ett annat sätt. Vi anser att det är bättre att börja med ett nettonollmål i de tillgångslagen där vi kan och därefter utveckla metodiken eftersom.

Koldioxidbudget och milstolpar

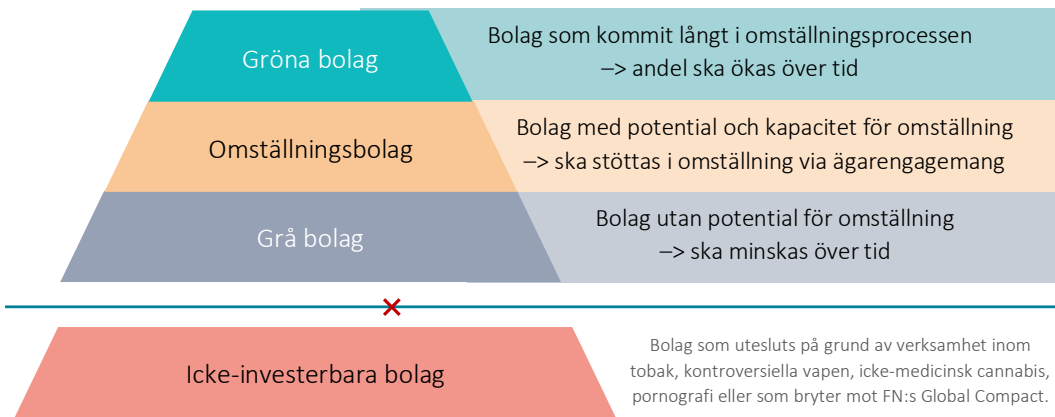
För att säkerställa att utsläppsminskningarna sker i den takt som krävs för att nå Parisavtalet har vi tagit fram en koldioxidbudget. Budgeten bygger på de minskningar av växthusgaser som FN:s klimatpanel anser att världen måste uppnå varje år för att nå 1,5-gradersmålet. Varje år kommer vi att mäta våra framsteg mot denna budget och de finansierade utsläppen kommer inte att överstiga vår budget. Vår koldioxidbudget hjälper också till att definiera våra delmål på vägen. Fram till 2030 kommer vi att arbeta mot en minskning på **48 procent** och till 2040 kommer vi att arbeta mot en minskning på så mycket som **80 procent**.

De mörka fälten i grafen visar det faktiska utfallet i portföljen, mätt som koldioxidavtrycket. Portföljen har redan minskat utsläppen med cirka 31 procent sedan vi började mäta vårt koldioxidavtryck 2020. Det innebär att vi har minskat utsläppen i vår portfölj snabbare än budgeterat och att vi har kapacitet att investera mer i bolag som har utsläpp idag, men med stor omställningspotential.

Den marginella ökningen från 52 till 54 beror på en omallokering från räntebärande till alternativa investeringar under året, vilket är ett resultat av implementeringen av ny strategisk portfölj. Beräkningen av koldioxidavtrycket görs enbart på den likvida portföljen och då räntebärande har ett lägre koldioxidavtryck än aktier medför detta en teknisk ökning av koldioxidavtrycket. Justerat för den temporära omallokeringen av räntebärande har koldioxidavtrycket de facto minskat till uppskattningsvis 48. Kurvan kommer att fortsätta nedåt enligt plan då räntebärande kommer att återställas till sin strategiska vikt.

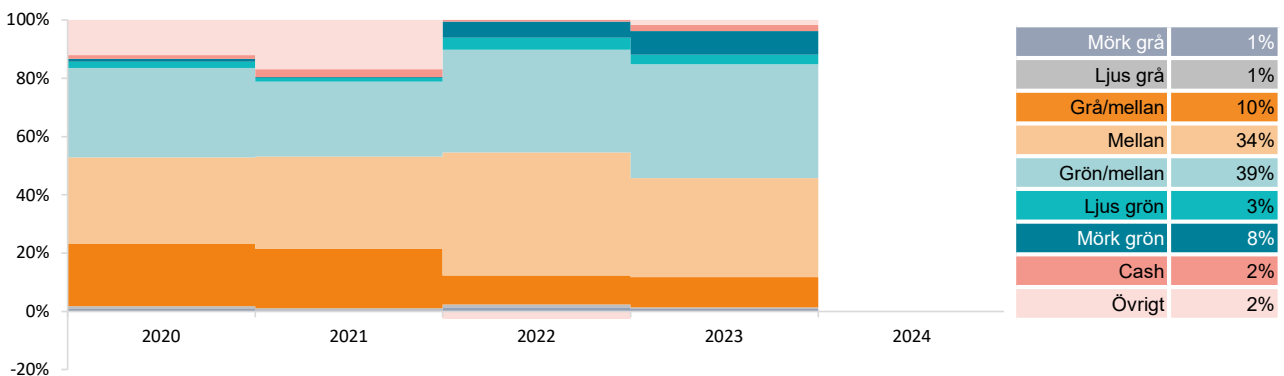
Vägen till nettonoll

Om världen ska nå målen i Parisavtalet är det viktigt att företag som idag har utsläpp av växthusgaser minskar dessa. Om vi tömmer omställningsbolag på kapital har de varken den ekonomiska möjligheten eller incitamentet att faktiskt genomföra omställningen. Det är därför viktigt att vår nettonollstrategi fokuserar på att investera i bolag med hög potential och sannolikhet för omställning och att vi använder vår position som investerare och ägare för att påverka. På så sätt kommer vi att kunna bidra till förändringar i den reala ekonomin, och gradvis över tid öka vår allokering till gröna investeringar.

För att uppnå detta hjälper vår portföljförvaltare Mercer oss med en analys via Mercers modell Analytics for Climate Transition. Modellen använder ett stort urval av data om hållbarhet och omställning, och sorterar bolag utifrån om de är grå (bolag med höga utsläpp och låg omställningsförmåga), gröna (bolag med låga utsläpp eller lösningar för klimatförändringar) eller någonstans däremellan. Analysen hjälper oss att prioritera vilka fonder och bolag vi behöver ägna extra ägarengagemang åt och följa upp att vi är på rätt väg mot långsiktiga utsläppsminskningar.

Klimat och omställning hos de underliggande bolagen.

Grafen ovan visar hur portföljen har utvecklats de senaste åren. Tabellen bredvid visar allokeringen i slutet av 2023. Uppgifterna visar att portföljen har en mycket låg allokering till Grå bolag (2 procent totalt) och att allokeringen till

Mörkgröna bolag är cirka 7 procent. Derivat (t.ex. valuta-säkringar) omfattas inte. Andelen Mellan har sjunkit till förmån för Grön/mellan och allokeringen till alla nivåer av Grönt har ökat.

Försäkringsrörelsen

Traditionellt förvaltd försäkring

Inbetalda premier från traditionellt förvaltd försäkring inklusive fribrevsuppräknning uppgick under 2023 till 246,4 (161,5) miljoner kronor varav engångspremier inklusive inflyttat kapital utgjorde 178,6 (71,0) miljoner kronor och fribrevsuppräknning 15,3 (37,6) miljoner kronor.

Utbetalda försäkringsersättningar inklusive utflyttat kapital om 26,5 (33,6) miljoner kronor, uppgick till 203,2 (210,0) miljoner kronor.

Bolagets placeringstillgångar uppgick vid utgången av året till 6 428,4 (6 470,1) miljoner kronor och totalavkastningen blev 2,0 (-6,9) procent.

Konsolideringsgraden är fortsatt stark både inom avgiftsbestämda och förmånsbestämda försäkringar. Återbäringsräntan har under året uppgått till ett genomsnitt på 6,3 procent och uppgår vid årets slut till 5 procent för avgiftsbestämda försäkringar.

För förmånsbestämd försäkring tilldelas överskott genom pensionstillägg och fribrevsuppräknning. Årets uppräknning via pensionstillägg och fribrevsuppräknning uppgick till 6,48 procent.

Nyckeltalen är fortsatt starka och kollektiv konsolideringsgrad för de avgiftsbestämda tjänstepensionerna uppgick till 112,7 (117,6). Den kollektiva konsolideringsgraden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna uppgick till 178,5 (198,6).

Fondförsäkring

SH Pension har ett komplett fondförsäkringserbjudande. Under året uppgick inbetalda premier till 52,5 miljoner kronor och utbetalningar till 150,4 miljoner kronor. Den totala värdeförändringen i fondförsäkringsbeståndet uppgick till 51,4 miljoner kronor. Vid utgången av året uppgick placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken till 640,8 miljoner kronor.

Driftskostnader

Driftskostnaderna för föreningen summerar till 87,6 (69,5) miljoner kronor. Ökningen är en effekt av föreningens transformation och beslutade byte av försäkringssystem.

Antal förvaltd försäkringar

	2023	2022
Antal försäkringar, traditionellt förvaltd		
Under uppskovstid	15 913	16 313
Under utbetalning	5 200	5 522
Totalt	21 113	21 835
Antal försäkringar i fondförvaltning		
Under uppskovstid	2 103	2 197
Under utbetalning	159	156
Totalt	2 262	2 353

Kapitalförvaltningen

2023-12-31	Portföljvikt (%)	Avkastning (%)	Index (%)	Skillnad (%)
Aktier	33,9	11,8	20,0	-8,2
Räntebärande	4,7	1,5	5,5	-4,0
Fastigheter	31,8	-7,1	-6,3	-0,8
Alternativa	29,6	0,9	-5,6	6,5
Totalportföljen	100,0	2,0	3,6	-1,6

Marknadsutveckling 2023

Utvecklingen under året kännetecknades av viktiga penningpolitiska åtgärder globalt. I Sverige höjde Riksbanken styrräntan två gånger, vilket bidrog till att stabilisera inflationen nära målet på 2 procent. I USA fortsatte Federal Reserve (Fed) att bekämpa inflationen med en räntehöjning i juli, vilket resulterade i en federal styrränta mellan 5,25 procent och 5,50 procent. Höjningen var en del av en fortsatt serie av åtgärder sedan 2022 för att hantera den ihållande höga inflationen.

Mot slutet av året kom flera signaler på att världsekonomin kunde vara på väg mot en så kallad "softlanding". Detta var ett resultat av att centralbankernas räntepolitik lyckades balansera behovet av att dämpa inflationen samtidigt som en kraftig nedgång i ekonomisk aktivitet undveks. Tecken på ekonomisk motståndskraft och avtagande inflation bidrog till en ökad optimism om att ekonomin kunde stabiliseras utan att drabbas av djup recession.

Globalt återhämtade sig aktiemarknaderna starkt med en genomsnittlig avkastning på cirka 20 procent, till stor del tack vare AI-hype och framgångar för stora amerikanska teknikbolag. Emerging markets drabbades av geopolitiska och ekonomiska utmaningar och kämpade med att hålla takten. I Sverige reflekterades de globala trenderna med starka prestationer i flera sektorer.

Efter en volatil start på året stabiliserades obligationsmarknaden under andra halvåret, en följd av centralbankernas åtgärder och återvunnet förtroende för säkra statsskuldsinstrument.

Medan den globala fastighetsmarknaden återhämtade sig och visade tecken på tillväxt, var situationen i Sverige mindre positiv. Den svenska fastighetsmarknaden upplevde en svagare utveckling, främst på grund av osäkerheter kring räntor och en avmattning i efterfrågan.

Inom private markets präglades året av anpassning och möjligheter där investerare sökte företag med stark tillväxtpotential och motståndskraft mot makroekonomiska svängningar, särskilt i sektorer som teknologi och hälsovård. Tack vare högre avkastning jämfört med traditionella obligationsmarknader och en ökad efterfrågan på alternativa finansieringskällor lockade Private debt-marknaden också stort intresse. Denna marknad gynnades av en diversifierad riskprofil och förmågan att erbjuda skräddarsydda finansieringslösningar i en osäker ekonomisk miljö.

Sammanfattningsvis visade utvecklingen under året på vikten av diversifierade investeringsstrategier över ett brett spektrum av marknader. Från aktier till fastigheter och private markets, pekade utvecklingen under året på hur ekonomiska och politiska förändringar kan skapa både utmaningar och möjligheter, och underströk behovet av en väl avvägd investeringsportfölj.

Tillgångsportföljens utveckling

Totalavkastningen för SH Pension under 2023 var positiv och uppgick till 2,0 procent, vilket är en betydande återhämtning från föregående år. Marknadsvärdet på tillgångsportföljen ökade under året, vilket återspeglar en stabilisering på marknaderna och resultatet av en strategisk och diversifierad portföljhantering.

Aktieportföljen uppnådde en avkastning på 11,8 procent, vilket visar på en stark återhämtning trots att den inte fullt ut matchade indexets 20 procent. Ett skäl till att aktieportföljen hamnade efter index var en undervikt i de sju ledande amerikanska teknikbolagen, ofta benämnda som "Magnificent Seven". De flesta aktiva förvaltare väljer att balansera vikten i dessa bolag av riskskäl, vilket kan leda till en sämre avkastning när dessa bolag presterar exceptionellt väl. Dessutom bidrog den svagare utvecklingen hos

emerging markets, som gick sämre än det globala världsexindexet, till att dra ner den totala aktieavkastningen. Den väldiversifierade strategin inom aktier, med placeringar i Sverige, globalt och i tillväxtmarknader, bidrog till en motståndskraftig aktieportfölj.

Räntebärande placeringar avkastade 1,5 procent, vilket är en förbättring jämfört med föregående år, även om de fortfarande underpresterade i jämförelse med räntindexet. Investeringsstrategin är att fortsatt fokusera på den globala räntemarknaden, med en betoning på företagsobligationer av hög kvalitet, och att bibehålla en mindre andel i högriskobligationer.

Fastighetsinvesteringarna hade ett särskilt utmanande år med en negativ avkastning på -7,1 procent, vilket inte bara var negativt i absoluta tal utan även jämfört med indexet som minskade med 6,3 procent. Denna avkastning reflekterar de specifika svårigheterna i fastighetssektorn, särskilt inom den svenska marknaden, där en avmattning i efterfrågan och osäkerhet kring räntenivåer påverkade värderingar och avkastning.

De alternativa investeringarna avkastade 0,9 procent. Bland dessa återfinns onoterade aktier, lån och infrastruktur, och är optimala för SH Pension tack vare deras potential att ge högre avkastning vid liknande eller lägre risknivåer än traditionella tillgångsklasser. Dessa investeringar erbjuder diversifiering och stabilitet, samtidigt som de skyddar mot marknadsosäkerhet. Med en långsiktig horisont kan SH Pension dra nytta av dessa investeringars stabila tillväxt och kassaflöden för att uppnå sina mål och åtaganden.

SH Pensions långsiktiga förvaltningsstrategi har en strategisk tillgångsallokering om 35 procent i aktier, 15 procent i räntebärande placeringar, 30 procent i fastigheter och 20 procent i alternativa placeringar. Den aktuella portföljens sammansättning i olika tillgångsslag vid årets utgång framgår av tabellen för totalavkastning.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten. De risker SH Pension exponeras för delas in i följande kategorier: försäkringsrisker, finansiella risker, likviditetsrisker, operativa risker, affärsrisker, strategiska risker samt hållbarhetsrisker. En utförligare beskrivning av risker, riskhantering och osäkerhetsfaktorer finns under not 2. Förändringar i lagstiftning och de regelverk som styr

SH Pension kommer att fortsatt vara en osäkerhetsfaktor för tjänstepensionsföreningens utveckling. Den affärsdrivna utvecklingen och de omfattande transformationsinitiativen är på kort sikt helt centrala för föreningens tillväxt enligt den affärsplan som är lagd till 2026. Utmaningen på kort till medellång sikt är driftkostnadsutvecklingen i relation till affärsplanens tillväxt.

Totalavkastningstabell

Tillgångsslag	2023-12-31 Marknadsvärde tkr	2023-12-31 Portföljvikt %	2023 Total- avkastning %	2022-12-31 Marknadsvärde tkr	2022-12-31 Portföljvikt %	2022 Total- avkastning %
Aktier	2 176 501	33,9	11,8	2 291 059	35,4	-10,8
Räntor	305 050	4,7	1,5	1 151 683	17,8	-6,5
Fastigheter	2 042 473	31,8	-7,1	2 208 906	34,1	-2,8
Alternativa*	1 904 370	29,6	0,9	818 495	12,7	-12,2
Totalportföljen	6 428 394	100,0	2,0	6 470 143	100,0	-6,9

* Ovanstående indelning i tillgångsslag, där alternativa tillgångar lyfts fram som eget tillgångsslag utöver de tre tillgångsslagen, aktier, räntor och fastigheter, har presenterats för att underlätta och öka förståelsen för hur placeringstillgångarna är uppbyggda och hur SH Pension strategiskt styr sin tillgångsallokering. De alternativa tillgångarna omfattar onoterade fonder med innehav av bland annat private equityfonder, infrastrukturfonder och alternativa räntefonder. I totalportföljen ingår även balansposten likvida medel vilken ovan redovisas under tillgångsslaget ränta.

Förslag till disposition

SH Pension Tjänstepensionsförenings styrelse föreslår att årets resultat - **279 842 911** kronor överförs till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt nedan:

Belopp i kronor	
Ingående konsolideringsfond före årets resultat	2 760 820 009
Årets resultat	
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	-238 259 037
Förmånsbestämd traditionell försäkring	-29 454 164
Fondförsäkring	-12 129 709
Summa	-279 842 911
Utgående konsolideringsfond	2 480 977 099

Femårsöversikt

	2023	2022	2021	2020	2019
Belopp i mkr					
Premieinkomst, brutto	246,4	161,5	104,2	76,7	109,2
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	134,8	-488,0	836,8	568,0	865,5
Försäkringsersättningar, brutto	-203,2	-210,0	-226,5	-412,4	-205,7
Driftskostnader	-87,6	-69,5	-46,9	-42,2	-40,1
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-279,8	-14,6	853,2	388,3	562,6
Årets resultat	-279,8	-14,6	852,9	383,0	558,6
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar*	6 428,4	6 470,1	7 215,4	6 647,2	6 637,3
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk	640,8	694,1	913,5	-	-
Försäkringstekniska avsättningar	3 919,4	3 555,6	4 144,7	4 334,4	4 540,4
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk	640,8	694,1	913,5	-	-
Eget kapital	2 481,0	2 893,6	3 052,6	2 311,1	2 138,2
Konsolideringskapital	2 481,0	2 893,6	3 052,6	2 311,1	2 138,2
Kollektiv konsolideringskapital avd. I	620,7	829,5	1 590,3	1 307,8	959,9
Kollektiv konsolideringskapital avd. II	392,8	448,3	516,9	418,6	382,5
Kapitalbas**	2 454,4	2 892,3	2 997,9	2 311,1	2 138,2
Minimikapitalkrav	157,4	143,3	166,6	-	-
Risikänsligt kapitalkrav	1 775,6	1 535,5	1 616,3	-	-
Nyckeltal i procent					
Förvaltningskostnadsprocent***	1,23	0,91	0,63	0,65	0,63
Direktavkastning	0,8	-0,1	0,27	0,3	0,3
Totalavkastning****	2,0	-6,9	12,8	8,7	14,6
Kollektiv konsolideringsgrad avd. I	112,7	117,6	134,5	129,4	119,7
Kollektiv konsolideringsgrad avd. II	178,5	198,6	208,9	188,6	183,1
Genomsnittlig återbäringsränta avd. I	6,3	8,0	8,3	3,3	3,2
* Inklusiv kassa och bank samt upplupen ränta					
** Från 2021 är kapitalbasen beräknad enligt IORP 2-regelverket och Finansinspektionens föreskrifter, FFFS 2019:21					
*** Samtliga år beräknade med genomsnittligt förvaltad kapital					
**** Beräknad enligt totalavkastningstabellen					
Förklaring till avd. I samt avd. II – se Not 1 och ordlista					

Resultaträkning

1 januari – 31 december		2023	2022
Belopp i tkr			
Premieinkomst	not 6		
Premieinkomst		246 402	161 483
		246 402	161 483
Intäkter från investeringsavtal		6 731	5 628
Kapitalavkastning, intäkter netto	not 7	387 670	176 638
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk			
		51 373	0
		51 373	0
Övriga tekniska intäkter		5 030	5 059
Försäkringsersättningar	not 9		
Utbetalda försäkringsersättningar		-203 355	-210 658
Förändring i avsättning för oreglerade skador		124	703
		-203 231	-209 955
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	not 10	-363 900	588 419
Försäkringsteknisk avsättning för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk		-51 373	139 073
		-415 273	727 492
Driftskostnader	not 11	-87 636	-69 548
Kapitalavkastning, kostnader	not 12	-40 969	-67 940
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisk			
		0	-139 073
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	not 8	-211 946	-596 706
		-211 946	-735 779
Övriga tekniska kostnader			
Avkastningsskatt	not 13	-17 994	-7 678
		-17 994	-7 678
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-279 843	-14 600
Skatt på årets resultat	not 13	0	0
Årets resultat		-279 843	-14 600
Årets totalresultat		-279 843	-14 600

Resultatanalys livförsäkringsrörelsen

	Avgifts- bestämd försäkring	Avgifts- bestämd premie- befrielse- försäkring	Förmåns- bestämd försäkring	Förmåns- bestämd sjuk- och premie- befrielse- försäkring	Fond- försäkring	Totalt
Belopp i tkr						
Livförsäkringsrörelse och tjänstepensionsverksamhet 2023						
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat						
Premieinkomst	228 275	215	17 627	285	–	246 402
Intäkter från investeringsavtal	–	–	–	–	6 731	6 731
Kapitalavkastning, intäkter	328 742	76	53 490	306	5 056	387 670
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	–	–	–	–	51 373	51 373
Övriga tekniska intäkter	5 030	–	–	–	–	5 030
Försäkringsersättning	-185 793	-324	-17 055	-59	–	-203 231
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	-323 157	–	-40 743	–	-51 373	-415 273
Driftskostnader	-60 559	-784	-5 116	-241	-20 936	-87 636
Kapitalavkastning, kostnader	-34 790	-7	-6 137	-35	–	-40 969
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-182 104	-42	-29 630	-170	–	-211 946
Övriga tekniska kostnader (avkastningsskatt)	-13 037	–	-1 976	–	-2 981	-17 994
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-237 393	-866	-29 540	86	-12 130	-279 843
Försäkringstekniska avsättningar						
Livförsäkringsavsättningar	3 481 677	–	434 961	–	–	3 916 638
Oreglerade skador	–	975	–	1 738	–	2 713
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring	3 481 677	975	434 961	1 738	–	3 919 351
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk						
Fondförsäkringsåtagande	–	–	–	–	640 849	640 849
Summa försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	–	–	–	–	640 849	640 849

Balansräkning

Per 31 december		2023	2022
Belopp i tkr			
Tillgångar			
Immateriella tillgångar			
IT-system	not 14	0	1 373
Summa		0	1 373
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	not 15	2 042 473	2 208 906
Andra finansiella placeringstillgångar			
– Aktier och andelar	not 16	3 437 798	2 860 630
– Obligationer och andra räntebärande värdepapper	not 17	750 851	1 257 310
Summa		6 231 122	6 326 846
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	not 18	640 849	694 056
Summa		640 849	694 056
Fordringar			
Övriga fordringar		26 010	18 045
Summa		26 010	18 045
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	not 19	3 024	2 363
Kassa och bank		197 272	143 297
Summa		200 296	145 660
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Förutbetalda anskaffningskostnader	not 20	2 040	0
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		6 487	1 290
Summa		8 527	1 290
Summa tillgångar		7 106 804	7 187 270

Balansräkning

Per 31 december	2023	2022
Belopp i tkr		
Eget kapital, avsättningar och skulder		
Eget kapital		
Konsolideringsfond	2 760 820	2 908 249
Årets resultat	-279 843	-14 600
Summa	2 480 977	2 893 649
Försäkringstekniska avsättningar	not 21	
Livförsäkringsavsättning	3 916 638	3 552 738
Oreglerade skador	2 713	2 838
Summa	3 919 351	3 555 576
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk		
Fondförsäkringsåtaganden	not 18	640 849
Summa	640 849	694 056
Skulder		
Övriga skulder	not 22	55 069
Summa	55 069	39 189
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	not 23	10 558
Summa	10 558	4 800
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	7 106 804	7 187 270

Redogörelse för förändringar i eget kapital

2023	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt EK**
Belopp i tkr			
Ingående balans 2023-01-01	2 908 249	-14 600	2 893 649
Disposition av 2022 års resultat	-14 600	14 600	-
Fribrevsuppräknig	-15 341	-	-15 341
Återbäring	-117 488	-	-117 488
2023 års resultat enligt resultaträkningen*	-	-279 843	-279 843
Summa	2 760 820	-279 843	2 480 977

2022	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt EK**
Belopp i tkr			
Ingående balans 2022-01-01	2 199 624	852 926	3 052 550
Disposition av 2021 års resultat	852 926	-852 926	-
Fribrevsuppräknig	-37 567	-	-37 567
Återbäring	-106 734	-	-106 734
2022 års resultat enligt resultaträkningen*	-	-14 600	-14 600
Summa	2 908 249	-14 600	2 893 649

* Totalresultatet överensstämmer med årets resultat.

** Föreningens eget kapital är fördelat på de olika försäkringsgrenarna och en del av överskottet i konsolideringsfonden är preliminärt fördelade medel till försäkringstagarna. Se mer information under not 1, redovisningsprinciper.

Noter till de finansiella rapporterna

Not 1. Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per den 31 december 2023 och avser SH Pension som är en tjänstepensionsförening med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Brännkyrkagatan 14 A, Box 17197, 104 62 Stockholm och organisationsnummer är 802005-5631.

Föreningsstämma kommer att hållas den 16 maj 2024.

Grund för rapportens upprättande

Föreningens årsredovisning har upprättats i enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag (FFFS 2019:23) och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR2, Redovisning för juridiska personer. Föreningen tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS, vilket innebär att samtliga av EU godkända IFRS standarder och uttalanden tillämpas i den mån det är möjligt inom ramen för svensk lag, Finansinspektionens föreskrifter och med hänsyn tagen till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Funktionell valuta och rapportvaluta

Föreningens funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental.

Nya eller ändrade redovisningsprinciper i årsredovisning 2023

[Nya och ändrade IFRS eller andra redovisningsregler för räkenskapsår 2023](#)
[IFRS 9 Finansiella instrument](#)

IFRS 9 Finansiella instrument trädde i kraft 1 januari 2018 och ersatte då IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 omfattar nya principerna för klassificering och värdering av finansiella tillgångar och har introducerat en ny nedskrivningsmodell baserad på förväntade, snarare än uppkomna, kreditförluster.

Föreningen har tillämpat det tidsbegränsade undantaget i IFRS 4 Försäkringsavtal om att inte tillämpa IFRS 9. Undantaget löpte ut i och med att IFRS 17 Försäkringsavtal trädde i kraft den 1 januari 2023, vilket har inneburit att Föreningen tillämpar IFRS 9 från denna tidpunkt utan retroaktiv tillämpning. För SH Pension har införandet inte fått någon effekt på Föreningens finansiella ställning eller resultat i förhållande till dagens tillämpade

värderingsmetoder, varför någon övergångseffekt inte redovisas. Föreningen har valt att värdera samtliga placeringstillgångar till verkligt värde via resultatet, eftersom detta eliminerar eller i betydande utsträckning minskar inkonsekvenser i värdering eller redovisning ("bristande överensstämmelse i redovisningen") som annars skulle uppkomma vid värdering av tillgångar eller skulder eller redovisning av vinsterna och förlusterna avseende dem på olika grunder. Föreningen har endast ett begränsat antal finansiella tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde och beloppet av förväntade kreditförluster var vid övergången oväsentligt. Värderingen av finansiella skulder har inte förändrats.

Övriga nya och ändrade IFRS

Övriga nya och ändrade redovisningsstandarder och tolkningar från International Accounting Standards Board ("IASB") som skall tillämpas första gången 2023 har inte haft någon väsentlig påverkan på Föreningens finansiella rapporter:

- Ny försäkringsavtalsstandard, IFRS 17 Försäkringsavtal
- Ändringar av IAS 8 Redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar och bedömningar samt fel: Definition av uppskattningar och bedömningar
- Ändringar av IAS 1 Utformning av finansiella rapporter: Upplysningar om redovisningsprinciper
- Ändringar av IAS 12 Inkomstskatt: Internationell skattereform – modellregler enligt pelare två

Nya och ändrade föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen

Av ändringen (FFFS 2022:7) till Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2019:23) som trädde i kraft den 1 januari 2023 framgår bestämmelser om att försäkrings- och tjänstepensionsföretag inte bör tillämpa IFRS 17. Föreningen kommer att fortsatt redovisa, värdera och presentera samtliga försäkringsavtal på samma sätt som innan IFRS 17 trädde i kraft.

Aktivering av förutbetalda anskaffningskostnader

Från och med den 1 januari 2023 aktiverar Föreningen direkta anskaffningskostnader i form av förutbetalda förmedlingsersättningar. Se avsnitt om förutbetalda anskaffningskostnader under avsnittet "Väsentliga redovisningsprinciper" nedan.

Nya redovisningsregler, IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

De nya eller reviderade IFRS och tolkningar som per bokslutsdagen är antagna av IASB, men som ännu inte trätt i kraft, har inte förtidstillämpats och bedöms inte få någon väsentlig effekt på de finansiella rapporterna.

Viktiga skattningar och bedömningar för redovisningsändamål

Skattningar och bedömningar utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden.

Tjänstepensionsföreningen gör skattningar och antaganden om framtiden. De skattningarna för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer sällan, per definition, att motsvara det verkliga resultatet.

Det är främst beräkningen av försäkringstekniska avsättningar, värderingen av onoterade placerings-tillgångar samt värdering av byggnader och mark som innebär en osäkerhet i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår vilket behandlas i huvuddrag nedan:

1 Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar beräknas med metoder som innebär att olika antaganden görs. Livförsäkringsavsättningar motsvarar sannolikhetsvägda och diskonterade framtida kostnader i form av försäkringsersättningar, driftskostnader, skattebetalningar samt framtida förväntade avtalade premier. Metoden och dess antaganden följs upp löpande minst en gång per år. Antaganden om dödlighet, ränta, sjuklighet, avkastningsskatt, fribrevsläggning, driftskostnader och annullationer är väsentliga. För den del av avsättningarna som avser inträffade men ej rapporterade skador finns en osäkerhet i det verkliga utfallet, se vidare i noten om risker.

2 Verkligt värde på finansiella instrument

Verkligt värde på onoterade finansiella instrument som inte handlas på en aktiv marknad fastställs utifrån externt framtagna värderingar som in sin tur baseras på allmänt accepterade värderingsnormer och branschstandards för värdering av onoterade tillgångar. De antaganden som ligger till grund för värderingarna baseras på de marknads- och omvärldsvillkor som föreligger på respektive balansdag.

3 Verkligt värde på byggnader och mark

Verkligt värde på fastigheter fastställs utifrån externt framtagna värderingar som in sin tur baseras på allmänt accepterade värderingsprinciper för fastighetsvärdering. De antaganden som ligger till grund för värderingarna baseras på de marknads- och omvärldsvillkor som föreligger på respektive balansdag.

Väsentliga redovisningsprinciper

Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal

Försäkringsavtal

Avtal om försäkring som föreningen ger ut i egenskap av försäkringsgivare har i redovisningen klassificerats som försäkringsavtal såvida de inte bedömts vara investeringsavtal. Avtal om avgifts- och förmånsbestämd traditionell försäkring samt riskprodukterna sjuk- och premiebefrielseförsäkring klassificeras och redovisas som försäkringsavtal.

Investeringsavtal

Föreningens samtliga fondförsäkringskontrakt har klassificerats som investeringsavtal i redovisningen, det vill säga som finansiella skulder. Investeringsavtal är sådana avtal som redovisas som finansiella instrument, vilket innebär att premieinbetalningar redovisas direkt mot fondförsäkringsåtaganden i balansräkningen. På motsvarande sätt redovisas utbetalningar som uttag ur försäkringsrörelsen över balansräkningen medan avgifter uttagna från kontrakten redovisas som intäkter från investeringsavtal.

Försäkringstekniska poster

Premieinkomst

Premieinkomst redovisas enligt kontantprincipen vilket innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett om dessa helt eller delvis avser ett senare räkenskapsår. Som premieinkomst redovisas också inflyttat kapital.

Avgifter från finansiella avtal

Föreningens åtagande är att löpande över tid tillhandahålla och förvalta utbudet av investeringsfonder som kunden kan spara i. Avgifter från finansiella avtal utgörs av rörlig och fast årsavgift samt uttag av avkastningsskatt. Den rörliga avgiften är en procentsats av kundens försäkringskapital och beräknas dagligen på utgående kapital. Den fasta årsavgiften tas ut månadsvis. Avgifterna intäktsförs i takt med att föreningen tillhandahåller förvaltningstjänster till kunden.

Övriga tekniska intäkter

I posten redovisas övriga intäkter i försäkringsrörelsen såsom erhållna förmedlingsersättningar.

Försäkringsersättningar

Som försäkringsersättningar redovisas utbetalningar avseende de avtal som klassificerats som försäkring. De garanterade ersättningarna redovisas i resultaträkningen som en kostnad och minskar de försäkringstekniska avsättningarna i balansräkningen med motsvarande belopp. I de totala försäkringsersättningarna ingår utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i oreglerade skador. Som försäkringsersättning redovisas också utflyttat kapital.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen beräknas enligt i stadgarna fastställda grunder. Denna värdering sker enligt aktsamma principer i enlighet med EU:s tjänstepensionsdirektiv. Avsättningarna motsvarar det förväntade kapitalvärdet av garanterade åtaganden enligt försäkringsavtalen, minskat med motsvarande värde för avtalade premier. Beräkningarna görs med hänsyn till tidpunkterna vid vilka kassaflödena utgår och med aktsamma antaganden om ränta, dödlighet, driftskostnader, avkastningsskatt och framtida förväntade avtalade premier. Antagandena om ränta görs i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2019:21 om val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Antagandena om dödlighet görs i enlighet med branschgemensam standard (DUS 06). Antaganden om driftskostnader och skatt görs på grundval av tjänstepensionsföreningens erfarenheter.

Förlustprövning

Då de försäkringstekniska avsättningarna i sin helhet görs på aktsamma grunder, som också anses vara realistiska, bedöms det redovisade värdet på avsättningarna vara tillräckligt högt upptaget i redovisningen jämfört med en motsvarande realistisk värdering.

Oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador görs enligt aktsamma principer i enlighet med EU:s tjänstepensionsdirektiv. Avsättning görs dels för inträffade, rapporterade, ännu ej slutreglerade sjukfall, dels för ännu ej rapporterade, men förmodat inträffade, sjukfall (IBNR). Avsättningarna för inträffade, rapporterade sjukfall motsvarar det förväntade kapitalvärdet av garanterade åtaganden enligt försäkringsavtalen. Beräkningarna görs med hänsyn till tidpunkterna vid vilka kassaflödena utgår och med aktsamma antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet och driftskostnader. För antagandena gäller detsamma som vid livförsäkringsavsättning, med tillägg att antagandena om sjuklighet (tillfrisknandeintensitet) görs i enlighet med branschgemensam standard (SUS 2007). För avsättning för ännu ej rapporterade sjukfall (IBNR) används antagande om fördröjning i rapportering av sjukskador grundat på tjänstepensionsföreningens erfarenhet.

Fondförsäkringsåtaganden

Fondförsäkringsåtaganden motsvarar förpliktelserna enligt investeringsavtalen och utgör vid varje tidpunkt summa verkligt värde av fondandelar som hänför sig till gällande investeringsavtal, samt de medel som ännu ej omvandlats till fondandelar med avdrag för upplupna avgifter.

Återbäring och pensionstillägg

Föreningen har gjort bedömningen att den möjlighet som ges till kunderna att erhålla ytterligare försäkringsförmåner utöver de garanterade, utgör diskretionära delar. Företaget förfogar över beslutanderätten till de diskretionära delarna,

det vill säga återbäring och pensionstillägg, när det gäller såväl tidpunkt som belopp.

De diskretionära delarna redovisas som en del av konsolideringsfonden till dess att de tilldelats försäkringstagarna. En tilldelning av återbäring och pensionstillägg redovisas som en minskning av konsolideringsfonden.

Skälighets- och kontributionsprincipen tillämpas vid fördelning av överskott.

Inom premiebestämd försäkring fördelas överskott genom återbäringsränta. Återbäringsränta uppdateras löpande vid behov och den bestäms enligt gällande konsolideringspolicy. Återbäringsränta speglar den faktiska avkastningen, föreningens konsolidering och rådande marknadssituationer. Inom förmånsbestämd försäkring fördelas överskott genom uppräkningsränta och fribrev årligen. Uppräkningsränta görs enligt föreningens gällande konsolideringspolicy och följer normalt KPI. Indexering kan dock avvika ifrån KPI-index beroende på föreningens ekonomi. Konsolideringsfonden uppgår till 2 761 miljoner kronor. Cirka 1 896 miljoner kronor är preliminärt fördelade medel, varav 1 821 miljoner kronor avser premiebestämd försäkring och 75 miljoner kronor förmånsbestämd försäkring.

Driftskostnader

Med driftskostnader avses verksamhetsrelaterade kostnader, exempelvis kostnader för personal, lokaler, provisionskostnader och avskrivningar på materiella och immateriella anläggningstillgångar. Driftskostnaderna delas in i följande funktioner: anskaffning, administration och kapitalförvaltning.

Med anskaffningskostnader avses kostnader för provisioner, försäljning och marknadsföring. Anskaffnings- och administrationskostnader redovisas i posten Driftskostnader i resultaträkningen. Kapitalförvaltningskostnaderna redovisas i posten Kapitalavkastning, kostnader i resultaträkningen.

Leasing

Föreningen har i enlighet med RFR 2 valt att redovisa samtliga leasingavtal, både i egenskap av leasetagare och som leasegivare, som operationella leasingavtal. Som leasetagare kostnadsförs erlagda leasingavgifter linjärt över leasingperioden under posten Driftskostnader. När Föreningen agerar leasegivare av förvaltningsfastigheter redovisas hyresintäkter linjärt över hyresperioden och redovisas under Kapitalavkastning, intäkter.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Posten avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under posten redovisas kostnader för placeringstillgångar och omfattar driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar är den orealiserade vinsten den positiva skillnaden mellan marknadsvärdet och anskaffningsvärdet och den orealiserade förlusten den negativa skillnaden mellan marknadsvärdet och anskaffningsvärdet. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Vid avyttring av värdepapper återförs tidigare orealiserade värdeförändringar.

Skatter

Med inkomstskatt avses aktuell och uppskjuten skatt. Riskprodukterna sjukförsäkring och premiebefrielse omfattas av inkomstskatt.

Föreningen betalar en schabloniserad avkastningsskatt på de tillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Föreningens sparprodukter omfattas av avkastningsskatt. Kostnad avseende avkastningsskatt redovisas under rubriken Övriga tekniska kostnader.

Byggnader och mark

Föreningens samtliga fastigheter är förvaltningsfastigheter, vilka är värderade till verkligt värde i balansräkningen med samtliga värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Samtliga fastigheter marknadsvärderas vid årsskiftet enligt värderingshandledning och följer riktlinjerna för MSCI/IPD (Svenskt Fastighetsindex). Föreningen använder sig av ett eller flera externa värderingsföretag, där alla värderare är auktoriserade. Flera av värderarna är även certifierade enligt den internationella organisationen RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors). Alla fastighetsvärden är resultatet av värderingsföretagens bedömningar vid den givna värderingstidpunkten 31 december 2023.

Värderingsföretagen har i sina värdebedömningar utgått från kassaflödesmetoden med stöd i en ortsprisanalys. Kassaflödesanalysen baseras på uppskattningar av en fastighets avkastningsförmåga. Metoden innebär att förväntade framtida betalningsströmmar och restvärden nuvärdesberäknas. Dock bör man notera att prisbildningen för bostadsfastigheter i Stockholms innerstad främst styrs av kvadratmeterpriser och inte avkastningskrav. De applicerade direktavkastningskraven för fastigheterna i Stockholm är därmed, i denna typ av kalkyl, snarare hjälpmedel att nå de kvadratmeterpriser som motsvarar de analyserade jämförelseköpen, än absoluta sanningar.

Utöver direktägda fastigheter finns även innehav av noterade andelar i en fastighetsfond. Värdering sker till

erhållen NAV värdering som i sin tur baseras på externa värderingar utförda i enlighet med INREV standard av fondens underliggande fastigheter.

Finansiella tillgångar och skulder

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när företaget blir part till avtalet enligt instrumentets villkor. En finansiell tillgång tas bort från rapporten över finansiell ställning när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena från den finansiella tillgången upphört eller när alla risker och fördelar väsentligen har överförts till annan part. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Finansiella tillgångar och skulder klassificeras vid första redovisningstillfället på grundval av tillämpad affärsmodell för förvaltning av finansiella instrument och egenskaperna hos de avtalsenliga kassaflödena från de finansiella instrumenten. Utöver detta kan ett företag, vid första redovisningstillfället, oåterkalleligen klassificera en tillgång som värderad till verkligt värde om det i betydande omfattning reducerar den redovisningsmässiga inkonsekvens som annars skulle uppstå vid värdering av tillgångar eller skulder.

Föreningen har identifierat Andra finansiella placeringstillgångar, såsom aktier och andelar samt obligationer och andra räntebärande värdepapper, som värderade till verkligt värde då denna värdering reducerar inkonsekvensen i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de livförsäkringstekniska avsättningarna löpande omvärderas.

Föreningen har endast ett begränsat antal finansiella tillgångar som hanteras enligt en affärsmodell vars mål är att realisera tillgångarnas kassaflöden genom att erhålla sådana avtalsenliga kassaflöden som endast utgörs av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet. Dessa tillgångar värderas därför till upplupet anskaffningsvärde och utgörs främst av belopp redovisade under raden Övriga fordringar samt Kassa och bank i balansräkningen. Föreningen genomför inga beräkningar av förväntade kreditförluster då dessa poster har kort löptid eller är betalbara vid anfordran.

Redovisning av utdelningar, ränteintäkter, realiserade resultat och orealiserade värdeförändringar beskrivs närmare under avsnittet Redovisning av kapitalavkastning.

Metoder för värdering till verkligt värde

Värdering till verkligt värde sker i första hand till noterat marknadspris på aktiva marknader (nivå 1). Som aktiv marknad anses marknadsplatser där priser är lättillgängliga och det förekommer faktiska och regelbundna transaktioner på affärsmässiga villkor mellan oberoende

parter. I denna grupp ingår noterade aktie- och räntefonder inom SH Pensions investment fund, vilka redovisas under balansposterna aktier och andelar respektive obligationer och andra räntebärande värdepapper.

De finansiella instrument värderade till verkligt värde som handlas på en marknadsplats där frekvens eller volym inte bedöms ha en tillräcklig omfattning värderas utifrån direkt eller indirekt observerbara data (Nivå 2). Föreningen har för närvarande inga instrument som omfattas av kategorin.

Onoterade aktier och investeringsfonder värderas till verkligt värde, delvis baserat på icke observerbara marknadsdata (nivå 3). Värderingen baseras på av fondbolagen erhållna NAV värderingar som in sin tur grundas i värderingar av de underliggande direktägda onoterade företag eller fonder i enlighet med allmänt accepterade principer och branschrekommendationer för värdering av onoterade tillgångar. Till denna kategori hör även fastigheter värderade till verkligt värde vars värderingsmetod beskrivs närmare under avsnittet om Byggnader och mark ovan.

Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk

Dessa tillgångar består av försäkringstagarnas investeringar i fondförsäkringar. Investeringar till förmån för försäkringstagare som själva bär placeringsrisken redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Övriga fordringar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Tillgångar och skulder är initialt värderade till verkligt värde inklusive transaktionskostnader och i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde. SH Pension utför inte beräkning av förväntade kreditförluster då posterna, som främst hänför sig till balansräkningens rad Övriga fordringar, har kort löptid eller är betalbara vid anfordran.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Direkta anskaffningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal tas upp som tillgång och periodiseras över beräknad intjänandetid. En genomsnittligt beräknad minsta intjäningstid med hänsyn tagen till annulleringar uppskattas till 10 år, vilket också utgör avskrivningstidens längd. Avskrivningen sker linjärt och redovisas i resultaträkningen som driftskostnad och restvärdet redovisas i balansräkningen och prövas årligen för eventuellt nedskrivningsbehov.

Övriga tillämpade redovisningsprinciper

Immateriella tillgångar

Investeringar för försäkringsverksamheten i egenutvecklad programvara, kopplade till nyutveckling, aktiveras. I de fall utgifterna avser underhåll av befintliga IT-system sker kostnadsföring löpande. Utvecklingskostnaderna skrivs av när tillgången tas i drift med beräknad nyttjandeperiod på fem år, avskrivning sker då linjärt under fem år. Prövning av

nedskrivningsbehov sker årligen och när det finns indikation på att tillgången kan ha minskat i värde. Nedskrivning sker då i motsvarande grad.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar avser inventarier och redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, tre år avseende datainventarier samt fem år avseende kontorsinventarier och fordon.

Not 2. Risker och riskhantering

Försäkringsrörelse och kapitalförvaltning har sin grund i risktagande och där naturliga riskmoment uppstår i bedrivandet av verksamheten. Att ta kalkylerade risker är en väsentlig del av kärnverksamheten och det som genererar den huvudsakliga avkastningen i SH Pension. Föreningens verksamhet gör att SH Pension exponeras mot risker i form av finansiell risk och försäkringsrisk, därtill finns operativa, strategiska samt ESG-relaterade risker.

SH Pension har valt att presentera riskexponeringar och känslighetsanalyser utifrån reglerna om riskkänsligt kapitalkrav i lagen om tjänstepensionsföretag. Detta innebär endast mindre väsentliga skillnader i jämförelse med riskexponeringar och känslighetsanalyser som utgår ifrån redovisade värden.

Riskhantering

Föreningens riskhantering grundar sig i en riskbaserad styrning av verksamheten vilket utgör grunden i företagsstyrningssystemet. SH Pensions verksamhet ska kännetecknas av ett medvetet risktagande baserat på kontroll, analys och uppföljning i det löpande arbetet där också ett aktivt arbete med att identifiera, mäta, hantera, rapportera och utvärdera riskerna ingår. Risktagandet ska vara medvetet, ske under kontrollerade former och vara direkt hänförligt till, eller bedömas vara nödvändigt för verksamheten.

Den övergripande styrningen av SH Pensions verksamhet utgår från föreningens stadgar och interna regler samt den av styrelsen fastställda riskaptiten. Den övergripande strategiska riskaptiten i SH Pension baseras på kvoten för riskkänsligt kapitalkrav (RKK). Den dokumenterade riskaptiten, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner är en del av riskstrategin för att nå uppställda mål.

Praktiskt hanteras risker i verksamheten genom föreningens riskhanteringsprocess som är en integrerad del i styrningen av verksamheten. Inom ramen för riskhanteringsprocessen identifieras, värderas, hanteras, övervakas och rapporteras de risker som tjänstepensionsföreningen oundvikligen är föremål för. I tillägg till detta rapporteras och hanteras incidenter (händelser) löpande. För att skydda

pensionsförmånerna följer SH Pension därtill löpande föreningens skuldtäckningsgrad, utvecklingen i investeringsportföljen samt produkternas driftsresultat. Skulle behov för riskreducering uppstå kan exempelvis åtgärder vidtas i linje med SH Pensions konsolideringspolicy alternativt kan investeringsportföljen viktas om.

Som en integrerad del i riskhanteringssystemet genomför SH Pension årligen en egen risk- och solvensbedömning (ORSA) i linje med gällande lag om tjänstepensionsföretag. ORSA-processen är en regelbunden process som syftar till att ge en framåtblickande bedömning av föreningens verksamhet där strategi och affärsplanering bedöms och analyseras utifrån såväl ett normalscenario, som med beaktande av potentiella risker och stressscenarier. Analysen syftar till att bedöma SH Pensions position, riskexponering samt hur mycket kapital som krävs för att kunna bedriva verksamheten på kort och lång sikt. Därigenom ökar möjligheten för en effektiv och ändamålsenlig styrning av verksamheten.

Organisation

Styrelsen i SH Pension har huvudansvaret för föreningens förvaltning och företagsstyrning. Styrelsen beslutar om principer för riskhantering, riskrapportering, uppföljning och intern kontroll. Som stöd har styrelsen utfärdat styrdokument som beskriver hur verksamheten ska bedrivas. Styrelsen utgörs av styrelseordförande och sex ledamöter, styrelseordförande ansvarar för de övergripande strategiska aktiviteterna. Styrelsen fullgör också uppgiften som revisionsutskott. Styrelsen utser vd som rapporterar till styrelsen.

Styrelsen har ett inrättat investeringsråd vilket består av minst två styrelseledamöter samt vd. CFO och riskfunktionen är alltid adjungerade i investeringsrådet. Investeringsrådet ansvarar övergripande för att förbereda beslutsunderlag till styrelsen vad gäller förvaltningsstrategi och tillgångsallokering. Därtill ansvarar investeringsrådet för att följa upp den traditionella förvaltningen med avseende på taktiska beslut samt för att följa upp fonderna i fondförsäkringsutbudet avseende dess prestation inklusive att besluta om förändringar i fondutbudet. Vidare har SH Pension inrättat ett fastighetsråd som ansvarar för tillsyn av SH Pensions direktägda fastigheter med avseende på löpande förvaltning och direktavkastning. Fastighetsrådet ansvarar därtill bland annat för fastighetsägarfrågor, säkerställa att underhållsplaner inrättas och följs samt för uppföljning av lägenhetstilldelning. Fastighetsrådet består av minst en styrelseledamot, vd samt de medarbetare som vd utser.

Vd ansvarar för den löpande operativa verksamheten och har det operativa ansvaret för en sund och effektiv riskhantering i föreningen. Därtill finns ett antal riskägare som stödjer vd i det operativa arbetet med att analysera risksituationen och försäkra sig om att riktlinjer och regelverk efterlevs. Riskägaransvaret innebär vidare att

löpande förebygga risker samt rapportera och hantera (när tillämpligt) incidenter och därigenom verka för att upprätthålla en god intern kontrollstruktur. Riskägarna utgörs av cheferna inom SH Pension med riskansvar för respektives ansvarsområde.

SH Pension har inrättat centrala funktioner i form av riskhanteringsfunktionen, regelefterlevnadsfunktionen, aktuariefunktionen samt internrevisionsfunktionen. För att säkerställa en sund och effektiv riskhantering särskiljs centrala funktioner från den operativa, affärsdrivande, delen av verksamheten. De centrala funktionerna ska kunna agera självständigt, oberoende och objektivt samt ha de

resurser som krävs för att fullfölja uppdraget. Vidare ska utförare ha de sakkunskaper och erfarenheter som krävs med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten i verksamheten och de risker verksamheten medför.

Organisationen är uppdelad enligt principen om tre ansvarslinjer där den operativa verksamheten ansvarar för risktagande och riskhantering. Andra ansvarslinjen utgörs av riskhanterings-, regelefterlevnads-, och aktuariefunktionen. Tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionsfunktionen.

Marknadsrisk

Marknadsrisk avser risker relaterade till förändringar i marknadspriser på ränta, aktier, fastigheter och valuta. SH Pension möter marknadsrisker vad gäller förändringar i marknadsvärden på investeringsportföljens innehav vilka består av räntebärande placeringar, aktieplaceringar samt innehav i fastigheter. Därtill finns en exponering mot valutarysk givet att tillgångarna placeras i innehav i utländsk valuta samtidigt som SH Pensionsåtagande är i svenska kronor.

- Med ränterisk förstås risken att nettot av SH Pensions räntebärande tillgångar sjunker i värde till följd av en förändring i ränteläget. Skillnaden i löptid (duration) och kassaflöden mellan tillgångar och skulder avgör hur stor den totala ränterisken är. I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om aktsamma antaganden vid beräkning av FTA för tjänstepension tillämpar föreningen en räntekurva som bestäms av marknadsnoterade swapräntor. Marknadsräntorna påverkar i hög grad värdet av de försäkringstekniska avsättningarna. När marknadsräntan ökar så minskar de försäkringstekniska avsättningarna och det omvända gäller när marknadsräntorna minskar. Under 2023 har marknadsräntorna stigit.
 - De svenska räntebärande placeringarnas duration var vid årets slut 0,0 (0,0) år och de utländska placeringarnas duration var 3,4 (2,3) år.
 - Marknadsvärdet på försäkringstekniska avsättningar var 3 919 (3 556) miljoner kronor. Durationen var 10,0 (10,1) år.

- Aktiekursrisk avser att marknadsvärdet på en tillgång sjunker, antingen till följd av generella nedgångar på en eller flera börser i Sverige och på de andra marknader där SH Pension placerat kapital, eller till följd av negativa bolagsspecifika händelser. Aktiekursrisk motverkas främst genom en diversifiering av föreningens aktieportfölj.
 - Vid utgången av 2023 uppgick föreningens aktieinnehav i den traditionella portföljen till 2 177 miljoner kronor vilket utgör 33,9 procent av den totala portföljen.
- Fastighetsprisrisk avser risk för att tillgångar i fastigheter sjunker i värde till följd av sjunkande marknadsvärden.
 - Föreningen har valt att placera i bostadsfastigheter i storstadsregioner för att minska fastighetsprisrisken, se not 15. Dessutom har föreningen även en fastighetsfond. Vid utgången av 2023 uppgick föreningens fastighetsinnehav till 2 042 miljoner kronor vilket utgör 31,8 procent av den totala portföljen.
- Valutarisk avser en potentiell vinst eller förlust baserat på förändringar i valutakurser.
 - För att hantera valutakursrisken placerar föreningen i globala aktiefonder vilket ger en bra riskspridning i valutor. Samtliga placeringar i räntefonder är valutasäkrade.

Riskkänslighet marknadsrisk

Tabell 1. Känslighetsanalys marknadsriskers netto i tillgångar och skulder

Antaganden	Effekt på resultat före skatt tkr	
	2023-12-31	2022-12-31
Ränterisk netto 100 bp högre nominella marknadsräntor	291 419	246 761
Ränterisk netto 100 bp lägre nominella marknadsräntor	-330 629	-266 678
Aktiekursrisk 10% lägre aktiekurser	-357 831	-283 073
Kreditspread -risk 100 bp ökad kreditspread	-20 413	-49 498
Valutarisk 10% förstärkning av SEK	-339 078	-355 343
Fastighetsrisk 10% lägre fastighetspriser	-189 522	-220 891

Tabell 2. Räntekänslighet

1% ränteförändringspåverkan på verkligt värde för föreningen.

2023	1%	-1%
Tillgångar	-3 588	3 588
Försäkringstekniska avsättningar	-295 006	334 217
Förändring i kapitalbas/eget kapital	291 419	-330 629

Förändring i kapitalbas/eget kapital

Tabell 3. Effekt på resultat av att SEK förstärks med 10% mot utländska valutor

Valuta	Effekt på resultat före skatt tkr	
	2023-12-31	2022-12-31
USD	-100 596	-167 684
EUR	-193 619	-110 768
GBP	-5 223	-11 148
DKK	-2 217	-3 393
NOK	-358	-842
Övriga valutor	-47 864	-61 508
Valutasäkring	10 799	-
Summa	-339 078	-355 343

Kreditrisk

Kreditrisk avser risker inom ramen för kapitalförvaltningen där SH Pension inte erhåller betalning enligt överenskommelse och/eller kommer att göra en förlust på grund av motpartens oförmåga att infria sina förbindelser. Den bakomliggande transaktionen kan avse en kredit-, en garanti-, ett värdepapper- eller ett derivatkontrakt.

För att minska kreditrisken placerar föreningen i fonder så att exponeringen av enskilda innehav minskas. Marknadsvärdet av tillgångar med kreditrisk vid årets slut var 763 (1 237) miljoner kronor.

Tabell 4. Föreningens exponering per kreditkvalitetsnivå

	Marknadsvärde tkr	
	2023-12-31	2022-12-31
Kassa och bank		
A	197 272	143 297
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		
Kreditkvalitetssteg – 0	43 756	283 510
Kreditkvalitetssteg – 1	8 562	88 398
Kreditkvalitetssteg – 2	17 784	155 845
Kreditkvalitetssteg – 3	28 895	228 446
Kreditkvalitetssteg – 4–5	10 054	199 245
Kreditkvalitetssteg – 6	8 061	14 674
Rating saknas	646 109	266 386
Summa	763 221	1 236 504

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk avser dels verksamhetsriskerna relaterade till att inte kunna infria SH Pensions betalningsförpliktelser och åtaganden vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt, dels marknadsförutsättningar relaterade till att ett finansiellt instrument inte omedelbart kan omsättas i likvida medel utan att förlora i värde på grund av dålig likviditet i viss marknad eller för viss typ av finansiellt instrument. Likviditetsrisken monitoreras i den årliga konsekvensanalysen och löpande sker en kontroll och uppföljning av likviditetsrisk på kort såväl som lång sikt.

För att säkerställa att föreningen har likviditet på kort och lång sikt har toleransnivåer formulerats. Detta för att säkerställa betalningslikviditet dels på kort sikt, dels strategiskt för andelen likvida tillgångar i portföljen för att täcka de kontraktuella likviditetsflödena på lång sikt.

- Tillgänglig betalningslikviditet ska på 90 dagars sikt överstiga förväntade nettoutflöden.
- Att i den strategiska portföljen till övervägande del består av investeringar gjorda på en reglerad marknad.
- Att minst 10 år av de ingångna pensionsåtagandena täcks av likvida noterade tillgångar.

Tabell 5. Föreningens kontraktuella likviditetsflöden

Belopp i tkr						
2023	0–3 mån	3 mån–1 år	1–5 år	5–10 år	11 år +	Totalt
Försäkringsteknisk avsättning, diskonterat	53 189	237 887	1 142 576	1 024 471	1 461 229	3 919 351
Fondförsäkringsåtaganden	9 208	26 016	154 029	133 829	317 767	640 849
Övriga skulder, odiskonterat	55 068	–	–	–	–	55 068
Total	117 464	263 903	1 296 605	1 158 300	1 778 996	4 615 268
2022	0–3 mån	3 mån–1 år	1–5 år	5–10 år	11 år +	Totalt
Försäkringsteknisk avsättning, diskonterat	34 171	174 503	978 637	929 485	1 438 780	3 555 576
Fondförsäkringsåtaganden	7 430	30 013	148 766	157 148	350 699	694 056
Övriga skulder, odiskonterat	34 364	–	–	–	–	34 364
Total	75 964	204 516	1 127 403	1 086 633	1 789 479	4 283 996

Försäkringsrisk

Försäkringsrisk är tillsammans med finansiell risk den huvudsakliga komponenten i SH Pensions affärsverksamhet och uppkommer genom att SH Pension som försäkringsgivare tillhandahåller traditionell livförsäkring och fondförsäkring. Riskerna uppstår där verkligt utfall avviker från förväntat utfall i fråga om antaganden för beräkning av försäkringstekniska avsättningar eller underskattning av premier. Försäkringsrisken för SH Pension består av underkategorierna teckningsrisk, reservsättningsrisk och annullationsrisk.

- Teckningsrisk avser risken att den beräknade premien och övriga intäkter i försäkringen inte kommer att motsvara de faktiska skade- och driftskostnaderna i försäkringen.
- Reservsättningsrisk avser risken att SH Pension har en otillräcklig reserv på grund av olämpliga antaganden eller beräkningsmetod. Ytterst kan det medföra att SH Pension inte kan fullfölja utbetalningar av ersättningar.
- Annullationsrisk avser risk att kunder avslutar försäkringskontraktet under avtalsperioden.

Försäkringsrisker kan därtill i huvudsak delas in i:

- Dödsfallsrisk – risken att antaganden om dödlighet skiljer sig från verkligt utfall
- Livsfallsrisk – risken att antaganden om långlevnad skiljer sig från verkligt utfall
- Sjukfallsrisk – risken att nivån för insjuknande skiljer sig mellan antaganden och utfall
- Driftskostnadsrisk – risken att antaganden om driftskostnader är för låga vilket innebär att de försäkringstekniska avsättningarna blir underreserverade samt att kostnadsuttag är lägre än faktiska driftskostnader vilket ger försämrade lönsamhet.

Försäkringsrisker hanteras genom en löpande uppföljning av försäkringsaffären och där antagandena regelbundet bedöms mot faktiskt utfall. Försäkringstekniska avsättningar ska beräknas i linje med SH Pensions försäkringstekniska riktlinjer och antaganden.

Riskkänslighet försäkringsrisk

Föreningen följer löpande upp utvecklingen av försäkringsrisker. Föreningens känslighet för några av dessa redovisas i tabell 6.

Tabell 6. Känslighetsanalys försäkringsrisker*

Antaganden	Förändring i antagande	Effekt på kapitalbas tkr	
		2023-12-31	2022-12-31
Livsfallsrisk	10% minskad dödlighet per år	-43 433	-47 379
Drifts-kostnader	10% ökade administrativa driftskostnader	-57 961	-34 050

* Dödsfallsrisk skulle innebära en positiv påverkan på kapitalbasen och sjukfallsrisk är för SH Pension försumbar, därför utelämnas dessa i ovanstående uppställning.

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att fel eller brister i en organisations administrativa rutiner leder till ekonomiska eller förtroendemässiga förluster. Dessa kan exempelvis orsakas av bristande intern kontroll, bristfälliga system eller teknisk utrustning. Även risken för oegentligheter, internt eller externt, ingår i den operativa risken. Exempel på risker som SH Pension möter inom denna kategori är personberoende, processrelaterade risker, IT-relaterade risker samt risk för operationell ineffektivitet. För flera av dessa identifierade operativa risker är konsekvensen antingen ökade driftskostnader genom exempelvis ineffektivitet eller anseendeförlust som påverkar SH Pensions affär.

Operativa risker hanteras genom föreningens riskhanteringssystem med tydligt identifierade kontroller och regelbunden uppföljning. Därtill finns etablerade kontrollfunktioner samt en incidentrapporteringsrutin som syftar till att identifiera såväl brister i den interna kontrollen som potentiellt framväxande risker.

De operativa riskerna styrs och hanteras i huvudsak genom dokumenterade arbetsbeskrivningar, dualitet i arbetsfördelning, utvecklade attest- och utanordningsrutiner, en allmän kontrollmedvetenhet hos ledning och personal, strukturerad kompetensutveckling samt en strukturerad uppföljning av kontrollaktiviteter.

Strategisk risk

Strategisk risk avser bland annat styrelsens och ledningens förmåga att planera, organisera och kontrollera verksamheten, det vill säga risken för ett misslyckande i att anpassa rörelsen till trender i ny teknik, parera för ökad konkurrens eller generellt reagera på förändringar i marknadsförutsättningarna.

Styrelsens riskaptit för strategisk risk är låg vilket innebär att affärsbeslut ska vara utförligt analyserade och väl övervägda innan genomförande, att SH Pension löpande ska analysera trender och utveckling på marknaden samt att verksamheten ska styras på ett medvetet och kontrollerat sätt.

ESG-risk

ESG-risker i investeringsverksamheten avser risker kopplat till hur hållbarhetsfaktorer beaktas inom ramen för de placeringar som en organisation gör. Hållbarhet relaterar till huruvida en investering i en eller flera ekonomiska verksamheter anses vara miljömässigt hållbar.

Övergripande är det styrelsens mening att SH Pension ska verka för en hållbar värld. Styrelsens specifika riskaptit och hantering kopplat till ESG-risk anges i SH Pensions investeringsriktlinjer samt i policy för ansvarsfulla investeringar.

Inom ramen för årets ORSA-process har klimatrelaterade risker bedömts. Det klimatrelaterade scenario som bedöms ha störst inverkan på SH Pensions verksamhet är situationer som kan uppstå genom investeringsportföljen och där den övergripande bedömningen att SH Pension primärt är exponerat mot så kallade transition risks, det vill säga risker som uppstår i omställningen till en mer klimatvänlig ekonomi. Givet att SH Pensions portfölj är relativt diversifierad torde fysiska klimatrisker, det vill säga sådana som uppstår på grund av exempelvis ökad vattennivå, stormar, skyfall och torka, vara mindre akuta för SH Pensions räkning. Därutöver kan SH Pension på lång sikt påverkas av klimatrelaterade förändringar exempelvis genom en ökad dödlighet på grund av ett varmare klimat som för med sig nya sjukdomar till Sverige, detta är dock inget som skulle ge en negativ effekt för SH Pension och är betydligt mer långsiktiga.

SH Pension kommer att fortsätta arbetet med att främja en bättre miljö och minska klimatpåverkan för såväl investeringsportföljen i den traditionella försäkringen som i arbetet med fondutbudet inom ramen för fondförsäkringsaffären.

Solvensposition och riskkänsligt kapitalkrav

Tabell 7. Föreningens kapitalbas och kapitalkrav

(Mkr)	2023-12-31	2022-12-31
Kapitalbas	2 454,4	2 892,3
Riskkänsligt kapitalkrav (RKK)	1 775,6	1 535,5
Minimikapitalkrav (MKK)	157,4	143,3
RKK-kvot*	1,4	1,9

* Kapitalbas dividerat med riskkänsligt kapitalkrav.

Tabell 8. Fördelning RKK

(Mkr)	2023-12-31	2022-12-31
Marknadsrisk	1 754,1	1 517,0
Kapitalkrav ränterisk	178,3	170,9
Kapitalkrav aktierisk	1 213,0	893,9
Kapitalkrav fastigheter	473,8	552,2
Kapitalkrav ränteskillnadsrisk	37,5	59,5
Kapitalkrav valuta	339,1	284,1
Kapitalkrav koncentrationsrisk	8,9	9,7
Diversifieringseffekt	-496,5	-453,3
Försäkringsrisk	111,6	96,1
Kapitalkrav långlevnad	78,2	72,5
Kapitalkrav sjuklighet	0,3	0,4
Kapitalkrav tillägg/övrigt	0,0	0,0
Kapitalkrav annulation	5,9	6,0
Kapitalkrav kostnad	46,4	33,2
Diversifieringseffekt	-19,2	-16,0
Operativ risk	17,9	15,5
Diversifiering	-108,0	-93,1
Totalt riskkänsligt kapitalkrav (RKK)	1 775,6	1 535,5

Not 3. Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

2023-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Totalt
Belopp i tkr			
Tillgångar			
Aktier och andelar	3 437 798	-	3 437 798
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	750 851	-	750 851
Fondförsäkringstillgångar	640 849	-	640 849
Övriga fordringar	-	26 010	26 010
Kassa och bank	-	197 272	197 272
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	-	8 527	8 527
Summa	4 829 498	231 809	5 061 307
Skulder			
Fondförsäkringstillgångar	640 849	-	640 849
Övriga skulder	-	55 069	55 069
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	10 558	10 558
Summa	640 849	65 627	706 476
2022-12-31	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Totalt
Belopp i tkr			
Tillgångar			
Aktier och andelar	2 860 630	-	2 860 630
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 257 310	-	1 257 310
Fondförsäkringstillgångar	694 056	-	694 056
Övriga fordringar	-	18 045	18 045
Kassa och bank	-	143 297	143 297
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	-	1 290	1 290
Summa	4 811 996	162 632	4 974 628
Skulder			
Fondförsäkringstillgångar	694 056	-	694 056
Övriga skulder	-	39 189	39 189
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	4 800	4 800
Summa	694 056	43 989	738 045

Not 4. Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Belopp i tkr				
2023				
Fastigheter	-	-	2 042 473	2 042 473
Aktier och andelar	2 178 755	-	1 259 043	3 437 798
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	105 524	-	645 327	750 851
Fondförsäkringstillgångar	640 849	-	-	640 849
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	640 849	-	-	640 849
2022				
Fastigheter	-	-	2 208 906	2 208 906
Aktier och andelar	2 294 552	-	566 078	2 860 630
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 004 893	-	252 417	1 257 310
Fondförsäkringstillgångar	694 056	-	-	694 056
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	694 056	-	-	694 056
Nivå 1 = Värdering till noterade marknadspriser på aktiva marknader för identiska tillgångar				
Nivå 2 = Värdering baserad på delvis observerbar marknadsdata, så kallad härledda prisnoteringar				
Nivå 3 = Värdering delvis baserad på icke observerbar marknadsdata				
Förändring av instrument med värden baserade på icke observerbara marknadsdata, nivå 3				
		Fastigheter	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper
Belopp i tkr				
Ingående redovisat värde		2 208 906	566 078	252 417
Redovisade värdeförändringar		-173 073	-6 024	-17 831
Nyanskaffning		6 640	698 989	410 741
Avyttringar		-	-	-
Utgående redovisat värde		2 042 473	1 259 043	645 327
Se närmare beskrivning av klassificering i olika värderingsnivåer under Not 1 Redovisningsprinciper.				

Not 5. Nettovinst eller förlust per kategori finansiella instrument

	2023	2022
Belopp i tkr		
Tillgångar		
Aktier och andelar	287 713	-319 056
Räntebärande värdepapper	11 847	-88 692
Summa	299 560	-407 748

Noter till resultaträkningen

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 6. Premieinkomst		
Löpande premier, avgiftsbestämd försäkring	49 914	46 910
Engångspremier, avgiftsbestämd försäkring	178 576	71 024
Löpande premier, förmånsbestämd försäkring	2 571	5 982
Summa inbetalda premier	231 061	123 916
Fribrevsuppräknig, förmånsbestämd försäkring	15 341	37 567
Summa premieinkomst	246 402	161 483
Not 7. Kapitalavkastning, intäkter		
Hysesintäkter från byggnader och mark	44 331	39 146
Erhållna utdelningar, rabatter	35 918	5 205
Ränteintäkter		
– Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	4 051
– Övriga intäkter	4 197	302
Summa direktavkastning	84 445	48 704
Realisationsvinster		
– Aktier och andelar	271 999	94 237
– Obligationer och andra räntebärande värdepapper	31 226	33 697
Summa realisationsvinster	303 225	127 934
Summa kapitalavkastning, intäkter	387 670	176 638
Not 8. Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar		
– Aktier och andelar	-19 496	-418 498
– Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-19 378	-126 439
– Fastigheter	-173 072	-51 769
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-211 946	-596 706

Noter till resultaträkningen

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 9. Försäkringsersättningar		
Utbetalda försäkringsersättningar, avgiftsbestämd försäkring		
Ålderspensioner	-151 030	-151 681
Premiefrielser	-300	-356
Efterlevandepensioner	-8 238	-7 315
Beståndsoverlåtelse, återköp och flyttat kapital	-26 525	-33 810
Summa	-186 093	-193 162
Utbetalda försäkringsersättningar, förmånsbestämd försäkring		
Ålderspensioner	-16 421	-16 616
Sjukpensioner	-175	-228
Efterlevandepensioner	-634	-624
Premiefrielser	-32	-28
Summa	-17 262	-17 496
Summa utbetalda försäkringsersättningar	-203 355	-210 658
Förändring i avsättning för oreglerade skador	124	703
Summa försäkringsersättningar	-203 231	-209 955
Not 10. Förändring i livförsäkringsavsättningar		
Inbetalningar	-246 402	-161 483
Utbetalningar	203 355	210 657
Förändring på grund av ändrat ränteantagande	-185 458	530 886
Förräntning	-111 490	-38 452
Dödlighet	-5 310	-1 562
Förändrade avsättningsantaganden	-130 000	-
Övrig förändring	111 405	48 373
Summa förändring i livförsäkringsersättning	-363 900	588 419

Noter till resultaträkningen

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 11. Driftskostnader		
Specifikation av resultatposten driftskostnader		
Anskaffningskostnader	-35 468	-19 124
Administrationskostnader	-52 168	-50 424
Summa driftskostnader i försäkringsrörelsen	-87 636	-69 548
Anskaffningskostnader	-35 468	-19 124
Administrationskostnader	-52 168	-50 424
Finansförvaltningskostnader*	-11 412	-8 468
Summa totala driftskostnader	-99 048	-78 016
Totala löner och pensionskostnader för personal, styrelse och vd specificeras i not 26.		
* Finansförvaltningskostnader redovisas även under not 12 – kapitalavkastning, kostnader		
Not 12. Kapitalavkastning, kostnader		
Driftskostnader för byggnader och mark	-28 849	-59 472
Finansförvaltningskostnader	-11 412	-8 468
Realisationsförluster aktier	-708	0
Summa kapitalavkastning, kostnader	-40 969	-67 940
Not 13. Skatt		
Avkastningsskatt	-17 994	-7 678
Årets inkomstskatt	-	-
Summa skatt	-17 994	-7 678

Noter till balansräkningen

	2023	2022		
Belopp i tkr				
Not 14. Immateriella tillgångar				
IT-system				
Ingående anskaffningsvärde	6 594	6 594		
Årets investeringar	-	-		
Försäljning och utrangering	-2 246	-		
Utgående anskaffningsvärde	4 348	6 594		
Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 221	-3 853		
Årets avskrivningar	-812	-1 368		
Försäljning och utrangering	1 685	-		
Utgående avskrivningar	-4 348	-5 221		
Redovisat värde den 31 december	0	1 373		
Not 15. Byggnader och mark				
Ingående verkligt värde	2 208 906	2 310 675		
Försäljning	0	-50 000		
Investering	6 640	0		
Orealiserad värdeförändring	-173 073	-51 769		
Redovisat värde den 31 december	2 042 473	2 208 906		
Anskaffningsvärde	935 746	929 107		
Värde per kvm bruksarea, kr	92 873	100 382		
Ytvakansgrad, %	7,0	5,4		
Direktavkastning, %	0,7	-0,6		
Kommun/gatuadress	Fastighetsbeteckning	Taxeringsvärde, tkr	Total uthyrbar yta, kvm	Marknadsvärde, tkr
Stockholmsregionen				
Skeppargatan/Linnégatan	Havsfrun 11	162 618	3 368	266 383
Brännkyrkag. 14 A-F/Tavastg. 1A-B	Höga Loftet 1	119 200	2 930	260 231
Karlav 71/Sibylleg 36	Rackelhanen 1	151 000	2 919	259 766
Karlav 73/Jungfrug 29	Rackelhanen 2	158 200	2 660	234 392
Jungfrugatan 4	Sjöhästen 2	50 800	965	77 387
Jungfrugatan 6	Sjöhästen 3	137 800	2 879	254 217
Skeppargatan 27	Havssvalget 20	209 600	4 286	355 006
Storgatan 42-44	Lägret 5	127 545	1 986	187 839
Totalt Stockholmsregionen		1 116 763	21 993	1 895 221
Fastighetsfond	Alma Property I	-	-	147 252
Totalt samtliga fastigheter		1 116 763	21 992	2 042 473

Noter till balansräkningen

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 16. Aktier och andelar		
Noterade aktier och andelar i SH Pension investment fund	2 176 501	2 291 059
Övriga noterade aktier och andelar	2 254	3 493
Onoterade aktier och andelar	1 259 043	566 078
Redovisat värde den 31 december	3 437 798	2 860 630
Not 17. Obligationer och andra räntebärande värdepapper		
Noterade räntebärande värdepapper i SH Pension investment fund	105 524	1 004 893
Onoterade räntebärande värdepapper	645 327	252 417
Redovisat värde den 31 december	750 851	1 257 310
Not 18. Fondförsäkring		
Fondförsäkringstillgångar		
Aktiefonder	517 488	563 145
Räntefonder	123 361	130 911
Summa	640 849	694 056
Fondförsäkringsåtaganden		
Ingående balans	694 056	913 498
– Inbetalningar	52 537	53 415
– Utbetalningar	-150 387	-128 156
– Avgifts- och skatteuttag	-6 731	-5 628
– Värdeförändring	51 374	-139 073
Redovisat värde den 31 december	640 849	694 056
Not 19. Materiella tillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	2 907	2 965
Investeringar	1 668	2 160
Försäljning och utrangering	-380	-2 218
Utgående anskaffningsvärde	4 195	2 907
Ingående avskrivningar	-544	-1 673
Försäljning och utrangering	272	1 994
Årets avskrivningar	-899	-865
Utgående avskrivningar	-1 171	-544
Redovisat värde den 31 december	3 024	2 363

Noter till balansräkningen

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 20. Förutbetalda anskaffningskostnader		
Ingående anskaffningsvärde	-	-
Aktiverade kostnader	2 057	-
Utgående anskaffningsvärde	2 057	-
Ingående avskrivningar	-	-
Årets avskrivningar	-17	-
Utgående avskrivningar	-17	-
Redovisat värde den 31 december	2 040	-
Not 21. Försäkringstekniska avsättningar		
Livförsäkringsavsättning		
Ingående livförsäkringsavsättning, avgiftsbestämd försäkring	3 158 519	3 699 797
Ingående livförsäkringsavsättning, förmånsbestämd försäkring	394 219	441 360
Ingående avsättning oregrerade skador	2 838	3 541
Summa ingående livavsättning	3 555 576	4 144 698
Inbetalningar	246 402	161 483
Utbetalningar	-203 355	-210 657
Dödlighet	5 310	1 562
Ändrad marknadsränta	185 458	-530 886
Förräntning	111 490	38 452
Förändrade avsättningsantaganden	130 000	-
Avsättning oregrerade skador	-125	-703
Övrigt	-111 405	-48 373
Summa årets förändring	363 775	-589 122
Utgående livförsäkringsavsättning, avgiftsbestämd försäkring	3 481 677	3 158 519
Utgående livförsäkringsavsättning, förmånsbestämd försäkring	434 961	394 219
Utgående avsättning oregrerade skador	2 713	2 838
Summa utgående livavsättning	3 919 351	3 555 576
Redovisat värde den 31 december	3 919 351	3 555 576
I övrigt ingår det bland annat omvärdering från premieantaganden till avsättningsantaganden -82 mkr, resultat optioner/flytt +17 mkr, skattekostnadsuttag -15 mkr och kostnadsuttag -28 mkr.		
Not 22. Övriga skulder		
Leverantörsskulder	7 038	6 880
Skulder avseende grupp-försäkring	5 982	6 664
Skatteskulder avseende personal och försäkringstagare	10 319	9 051
Skuld fastighetsskatt	4 863	2 425
Skuld avkastningsskatt	25 522	7 528
Övrigt	1 345	1 817
Redovisat värde den 31 december	55 069	34 365

	2023	2022
Belopp i tkr		
Not 23. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Upplupna fastighetskostnader	1 600	1 494
Upplupna semesterlöner	821	1 189
Upplupna sociala avgifter	554	498
Deponerade hyror	1 151	959
Förutbetalda hyror	4 454	4 824
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 978	660
Redovisat värde den 31 december	10 558	9 624
Not 24. Registerförda tillgångar		
Byggnader och mark	2 042 473	2 208 906
Aktier och andelar	3 437 798	2 860 630
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	750 851	1 257 310
Övrigt	197 272	143 297
Fondförsäkringstillgångar	640 849	694 056
Summa	7 069 243	7 164 199
<p>I enlighet med lag (2019:742) om tjänstepensionsföretag och FFFS 2019:21 ska SH Pension ha tillgångar för skuldtäckning som minst uppgår till ett belopp som motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna samt föra ett skuldtäckningsregister. Skuldtäckningsregistret utgör tillika underlag till förmånsrätt i enlighet med förmånsrättslagen (1970:979).</p> <p>De registerförda tillgångarna ovan är värderade till verkligt värde, vilka överstiger föreningens redovisade försäkringstekniska avsättningar med totalt 2 509 044 tkr (2 914 567 tkr)</p>		
Not 25. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser		
<p>Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser.</p>		
För försäkringstagarnas räkning		
Registerförda tillgångar	7 069 243	7 164 199
Summa	7 069 243	7 164 199
I kapitalförvaltningen		
Framtida investeringsåtaganden i alternativa investeringar	1 342 857	1 292 227
Summa	1 342 857	1 292 227
<p>Övriga jämförliga säkerheter, eventalförpliktelser samt åtaganden saknas.</p>		

Noter

Not 26. Medelantal anställda samt löner och andra ersättningar

Föreningen följer den ersättningspolicy som har fastställts av styrelsen

			2023			2022
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Medelantal anställda	9,7	13,6	23,3	12	11	23
Könsfördelning i företagledningen						
Styrelsen	4	3	7	4	2	6
Vd	-	1	1	-	1	1
Ledningsgrupp	3	4	7	2	4	6
Summa	7	8	15	6	7	13
			2023			2022
	Vd/ styrelse	Tjänste- män	Totalt	Vd/ styrelse	Tjänste- män	Totalt
Belopp i tkr						
Fasta löner och ersättningar	3 507	17 593	21 100	2 869	18 221	21 090
Pensionskostnader inklusive löneskatt	706	4 354	5 060	595	4 773	5 368
Sociala avgifter	1 102	5 617	6 719	831	5 696	6 527
Summa	5 315	27 564	32 879	4 295	28 690	32 985

Noter

Ersättningar till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och styrelseledamöterna utgår fast arvode enligt föreningsstämmans beslut. Ersättning till vd utgörs av grundlön enligt avtal samt pension i enlighet med kollektivavtalet. Inga rörliga lönedelar utgår till vd eller styrelse. Pensionskostnad är belastad med särskild löneskatt. För vd gäller en ömsesidig uppsägningstid om 6 månader.

Belopp i tkr

Ersättningar under 2023	Fast ersättning inklusive sociala avgifter	Pensionskostnad inklusive löneskatt	Totalt
Annelie Helsing, vd	2 865	542	3 407
Harald Bengtsson, ordförande	448	–	448
Catrina Ingelstam, ledamot	267	–	267
Jörgen Sundqvist, ledamot	–	164	164
Carl Lybeck, ledamot	276	–	276
Lena Wenehult, ledamot	292	–	292
Jan Åhlander t o m 2023-05-16	115	–	115
Jonas Arnberg, ledamot fr o m 2023-05-16	101	–	101
Lena Lyckenvik, ledamot fr o m 2023-05-16	101	–	101
Ledamöter Fullmäktige och Valberedning	144	–	144
Summa	4 609	706	5 315

Ersättningar under 2022	Fast ersättning inklusive sociala avgifter	Pensionskostnad inklusive löneskatt	Totalt
Annelie Helsing, vd	2 212	433	2 645
Harald Bengtsson, ordförande	412	–	412
Lena Schelin, vice ordförande tom 2022-05-31	95	–	95
Johan Davidsson, ledamot tom 2022-10-28	185	–	185
Catrina Ingelstam, ledamot	174	–	174
Jörgen Sundqvist, ledamot	–	162	162
Anette Tiljander, ledamot tom 2022-05-31	106	–	106
Jan Åhlander, ledamot	213	–	213
Monika Bloom, ledamot tom 2022-06-01	4	–	4
Carl Lybeck, ledamot fr o m 2022-06-01	79	–	79
Lena Wenehult, ledamot fr o m 2022-06-01	79	–	79
Ledamöter Fullmäktige och Valberedning	141	–	141
Summa	3 700	595	4 295

Not 27. Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2023	2022
Deloitte, revisionsuppdrag	667	562
Summa	667	562

Noter

Not 28. Upplysningar om transaktioner med närstående

SH Pension är en fristående tjänstepensionsförening och har sedan det tidigare helägda dotterbolaget SH Pension fondförsäkring AB likviderades under 2022 inga närståenderelationer med andra företag och organisationer. Den närståendekrets som finns utgörs endast av fysiska personer verksamma i SH Pension såsom nyckelpersoner i ledande ställning samt styrelseledamöter.

Inga transaktioner med närstående har ägt rum under 2023 eller efter räkenskapsårets utgång.

Not 29. Förslag till disposition av årets resultat

SH Pension Tjänstepensionsförenings styrelse föreslår att årets resultat - **279 842 911** kronor överförs till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt nedan:

Belopp i kronor

Ingående konsolideringsfond före årets resultat		2 760 820 009
Årets resultat		
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	-238 259 037	
Förmånsbestämd traditionell försäkring	-29 454 164	
Fondförsäkring	-12 129 709	
Summa	-279 842 911	-279 842 911
Utgående konsolideringsfond		2 480 977 099

Bilaga IV

Mall som avser regelbundna upplysningar för de finansiella produkter som avses i artikel 8.1, 8.2 och 8.2a i förordning (EU) 2019/2088 och artikel 6 första stycket i förordning (EU) 2020/852.

Produktnamn: SH Pension Traditionell Förvaltning
Identifieringskod för juridiska personer: Org.nr: 802005-5631

Miljörelaterade och/eller sociala egenskaper

Hållbar investering: en investering i ekonomisk verksamhet som bidrar till ett miljömål eller socialt mål, förutsatt att investeringen inte orsakar betydande skada för något annat miljömål eller socialt mål och att investeringsobjekten följer praxis för god styrning.

EU-taxonomin är ett klassificeringssystem som fastställs i förordning (EU) 2020/852, där det fastställs en förteckning över **miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter**. Förordningen innehåller inte någon förteckning över socialt hållbara ekonomiska verksamheter. Hållbara investeringar med ett miljömål kan vara förenliga med kraven i taxonomin eller inte.

Hade denna finansiella produkt ett mål för hållbar investering?

Ja

Nej

Den gjorde **hållbara investeringar med ett miljömål:** ___%

i ekonomiska verksamheter som anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin

i ekonomiska verksamheter som inte anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin

Den gjorde **hållbara investeringar med ett socialt mål:** ___%

Den **främjade miljörelaterade och sociala egenskaper** och även om den inte hade en hållbar investering som sitt mål, att ha en minimiandel på 10% hållbara investeringar

med ett miljömål i ekonomiska verksamheter som anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin

med ett miljömål i ekonomiska verksamheter som inte anses vara miljömässigt hållbara enligt EU-taxonomin

med ett socialt mål

Den främjade miljörelaterade och sociala egenskaper, **men gjorde inte några hållbara investeringar**

Hållbarhetsindikatorer mäter uppnående av de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas av den finansiella produkten.

I vilken utsträckning främjades de miljörelaterade och/eller sociala egenskaper i denna finansiella produkt?

SH Pension Traditionell förvaltning främjar genom sitt ramverk för hållbara investeringar miljömässiga egenskaper genom nettonollsläppsmålet år 2050 som syftar till att mitigera effekterna av klimatförändringarna genom att gradvis fasa ut fossila bränslen från våra portföljer av noterade aktier och noterade rätetillgångar, och samtidigt investera i företag i aktiv omställning. Dessutom främjar portföljförvaltaren för likvida tillgångar (Mercer) miljömässiga och sociala mål genom börsnoterade aktier och börsnoterade rätetillgångar genom att övervaka anpassningen till FN:s mål för hållbar utveckling, FN:s Global Compact och trösklar med avseende på vissa principiella negativa effekter (PAI).

Målen för nettonoll kommer gradvis att utvidgas till att omfatta hela portföljen. SH Pension Traditionell Förvaltning kommer att minska koldioxidutsläppen i syfte att uppnå nettonoll koldioxidutsläpp senast 2050, och med en förväntan om en årlig minskning på ca. 6 %. Vårt delmål är att uppnå minst en 48 % minskning från 2020 års nivåer senast 2030.

Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning, sätter ett minimallokeringsmål om 10% till hållbara investeringar för noterade aktier och noterade rätetillgångar, varvid hållbara investeringar:

- Kräver positiv anpassning med hänvisning till ett eller flera av FN:s mål för hållbar utveckling (SDG). Mercer sätter och tillämpar ett internt tröskelvärde för vart och ett av de miljömässiga och sociala SDGs på en målnivå som anses lämplig och representativ för ett tillräckligt positivt bidrag,
- Måste uppfylla ett absolut tröskelvärde för PAI 4,7,10 och 14, och relativa tröskelvärden för PAI 2, 3, 6 och 13. Alla investeringar som fastställts överskrida dessa trösklar anses inte längre vara en hållbar investering.
- Är i linje med UN Global Compact (UNGC) och uppvisar inga överträdelser mot UNGC.

Målen för de hållbara investeringarna är att bidra positivt till miljömålen (dvs. anpassning till klimatförändringar och/eller begränsning av klimatförändringar) eller sociala målen (dvs. skydd och/eller främjande av ekonomiska, sociala och mänskliga rättigheter).

Se avsnittet "Vilket resultat visade hållbarhetsindikatorerna?", som innehåller information om i vilken utsträckning SH Pension Traditionell Förvaltning uppfyllde sådana miljömässiga och sociala egenskaper.

● **Vilket resultat visade hållbarhetsindikatorerna?**

Produkten mäts mot portföljviktad koldioxidintensitet och koldioxidavtryck, och jämförs mot respektive värden per 31/12/20. Siffrorna nedan gäller noterade aktier och obligationer, som är de portföljer som främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper.

Datum	Koldioxidavtryck
31/12/20	9,8
31/12/23	5,4

Datum	Koldioxidintensitet
31/12/20	24,3
31/12/23	9,2

Faktisk allokering till hållbara investeringar	20% (mot den lägsta tröskeln på 10 %)
--	---------------------------------------

Denna finansiella produkt uppfyllde sina krav på hållbara investeringar under referensperioden.

● ... och jämfört med de föregående perioderna?

Inte relevant. Detta är den första periodiska rapporten för denna produkt.

● **Vilka var målen med de hållbara investeringar som den finansiella produkten delvis gjorde, och hur bidrog den hållbara investeringen till dessa mål?**

Produkten strävar efter att ge ett positivt bidrag till miljö- I och sociala mål (inklusive klimatanpassning och klimatförändringar eller till sociala mål (t. ex. skydd och/eller främjande av ekonomiska, sociala och medborgerliga rättigheter).

Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning och i linje med Sustainable Investment Framework, kräver positiv anpassning med hänvisning till ett eller flera av FN:s hållbara utvecklingsmål (SDG). Mercer sätter och tillämpar ett internt tröskelvärde för vart och ett av de miljömässiga och sociala SDGs på en målnivå som anses lämplig och representativ för ett tillräckligt positivt bidrag.

Under perioden bedömdes (med löpande övervakning) de investeringar som ansågs vara hållbara investeringar att ha en positiv anpassning som överskred det interna tröskelvärdet för ett eller flera av målen för hållbar utveckling.

Huvudsakliga negativa

konsekvenser är

investeringsbeslutens mest negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer som rör miljö, sociala frågor och personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter samt frågor rörande bekämpning av korruption och mutor.

● **På vilket sätt orsakade de hållbara investeringar som den finansiella produkten delvis gjorde inte någon betydande skada för något miljömål eller socialt mål med de hållbara investeringarna?**

De hållbara investeringarna har blivit bedömda av Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning för att säkerställa att varje investering inte betydande skada för miljömässigt eller socialt hållbara investeringsmål genom en beaktande och lämplig användning av relevanta huvudsakliga negativa hållbarhetsindikatorer (Indikatorer").

Hur beaktades indikatorerna för negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer?

Varje PAI-indikator har bedömts individuellt av Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning och i tillämpliga fall fastställdes ett absolut tröskelvärde eller ett relativt tröskelvärde för att säkerställa att investeringsobjektet inte bröt mot principen om att inte orsaka betydande skada.

Det är fastställt ett absolut tröskelvärde för PAI 4, 7, 10 och 14 och relativa tröskelvärden för PAI 2, 3, 6 och 13. En investering som ansågs överskrida dessa tröskelvärden ansågs inte längre vara en hållbar investering.

För vissa PAI-indikatorer har det inte varit lämpligt att fastställa ett tröskelvärde för att fastställa att investeringen inte orsakar betydande skada. Till exempel har vissa PAI-indikatorer sämre nivåer av datatäckning och tillgänglighet, vilket kan undergräva värdet eller integriteten hos den givna PAI-indikatorn. Detta kan uppstå om uppgifterna för en PAI-indikator baseras på frivillig och icke-standardiserad rapportering från investeringsobjekten, eller om de metoder som används av investeringsobjekten inte är jämförbara eller tillgängliga.

Var de hållbara investeringarna förenliga med OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter? Beskrivning:

För alla potentiella hållbara investeringar har Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning tagit hänsyn till de obligatoriska sociala PAI:erna (inklusive PAI10 Överträdelser av UNGC:s principer och OECD:s riktlinjer för multinationella företag) när den kom fram till sitt

beslut om hur hållbara investeringar var i linje med OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. En tredjepartsdataleverantör har använts för att få information för att bedöma och övervaka företagens efterlevnad av UNGC. Enligt vårt ramverk betraktas företag som identifierats som UNGC-överträdare inte som hållbara investeringar.

Hur beaktas i denna finansiella produkt huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer?

Identifierade PAI:er och effekterna av vidtagna riskreducerande åtgärder och eventuella planerade åtgärder avseende dessa PAI:er övervakas formellt av Mercer, på uppdrag av SH Pension Traditionell Förvaltning i kvartalsvisa investeringsmöten och mer regelbundet av portföljförvaltningsteamet på noterade aktier och noterade räntetillgångar.

PAI:erna för denna finansiella produkt anges nedan. Dessa mått är ett genomsnitt av varje kvartalsslut under rapporteringsperioden.

I EU-taxonomi fastställs en princip om att inte orsaka betydande skada, enligt vilken taxonomiförenliga investeringar inte får orsaka betydande skada för EU-taxonomins mål, och åtföljs av särskilda EU-kriterier.

Principen om att inte orsaka betydande skada är endast tillämplig på de av den finansiella produktens underliggande investeringar som beaktar EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter. Den återstående delen av denna finansiella produkt har underliggande investeringar som inte beaktar EU-kriterierna för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter.

Inga andra eventuella hållbara investeringar får heller orsaka betydande skada för några miljömål eller sociala mål.

PAI Number and Indicator	Metric	Measure	Data Coverage %
1a. Scope 1 GHG emissions	10,142.51	tCO2	57
1b. Scope 2 GHG emissions	2,473.73	tCO2	57
1c. Scope 3 GHG emissions	80,354.21	tCO2	57
1d. Total GHG emissions	92,968.97	tCO2	57
2. Carbon footprint	513.227	tCO2 per M invested	57
3. GHG intensity of investee companies	899.58	tCO2	57
4. Exposure to companies active in the fossil fuel sector	9	Percentage	58
5. Share of non-renewable energy consumption and production	74	Percentage	42
6. Energy consumption intensity per high impact climate sector	23.97475579	Gwh per million EUR invested	27
7. Activities negatively affecting biodiversity-sensitive Areas	0	Percentage	57
8. Emissions to water	27.14	Tonnes per million EUR invested	34
9. Hazardous waste and radioactive waste ratio	1.00	Tonnes per million EUR invested	18
10. Violations of UN Global Compact principles and Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Guidelines for Multinational Enterprises	0	Percentage	58
11. Lack of processes and compliance mechanisms to monitor compliance with UN Global Compact principles and OECD Guidelines for Multinational Enterprises	55	Percentage	57
12. Unadjusted gender pay gap	14	Percentage	13
13. Board gender diversity	32	Percentage	57

14. Exposure to controversial weapons (anti-personnel mines, cluster munitions, chemical weapons and biological weapons)	0	Percentage	57
15 GHG intensity of investee countries	346.51	tCO2	3
Investee countries subject to social violations (absolute)	0	Percentage	6
Investee countries subject to social violations (relative)	0	Percentage	6
Investments in companies without carbon emission reduction initiatives	32	Percentage	57
Lack of a human rights policy	12	Percentage	57
Average income inequality score	37.46	Ratio	3

Vilka var den finansiella produktens viktigaste investeringar?

Största investeringarna	Sektor	% tillgångar	Land
Havsvalget	Fastighet	5,5	Sverige
Havsfrun 11	Fastighet	4,1	Sverige
Höga Loftet 1	Fastighet	4,0	Sverige
Rackelhanen 1	Fastighet	4,0	Sverige
Sjöhästen 3	Fastighet	3,9	Sverige
Rackelhanen 2	Fastighet	3,7	Sverige
Lägret 5	Fastighet	2,9	Sverige
ALMA 11	Fastighet	2,3	Sverige
Sjöhästen 2	Fastighet	1,2	Sverige
Apple Inc.	Informationsteknik	0,9	USA
Atlas Copco AB	Industri	0,7	Sverige
Microsoft Corp.	Informationsteknik	0,6	USA
Assa Abloy AB	Industri	0,6	Sverige
Meta Platforms Inc.	Informationsteknik	0,5	USA
Astra Zeneca	Hälsovård	0,4	Sverige

Förteckningen innehåller de investeringar som utgör den finansiella produktens **största andel investeringar** under referensperioden som är följande:
30.09.23-31.12.23

Tillgångsallokering
beskriver andelen
investeringar i specifika
tillgångar.

Hur stor var andelen hållbarhetsrelaterade investeringar?

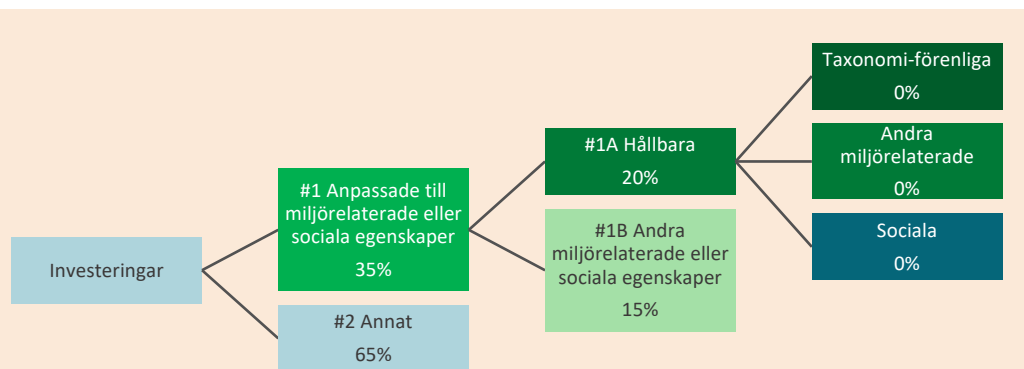
Se informationen nedan i detta avseende.

● Vad var tillgångsallokeringen?

35 % av produktens investeringar är delegerat till externa förvaltare för att förvalta i enlighet med de miljörelaterade och/eller sociala egenskaper som främjas. Produkten använde inte derivat för att uppnå de miljömässiga eller sociala egenskaperna som främjas. Produkten investerade 20 % i hållbara investeringar.

Resterande 65% av produkten tillgångar finns i andra investeringar ("#2 Annat"), som inte främjar miljörelaterade och/eller sociala egenskaper.

Dessa siffror och tabellen nedan är från rapporteringsdatum.

Nr1 Anpassade till miljörelaterade eller sociala egenskaper omfattar den finansiella produktens investeringar som används för att uppnå de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas av den finansiella produkten.

Nr2 Annat omfattar den finansiella produktens återstående investeringar som varken är anpassade till de miljörelaterade eller sociala egenskaperna eller anses som hållbara investeringar.

Kategorin **Nr 1 Anpassade till miljörelaterade eller sociala egenskaper** omfattar:

- Underkategorin **Nr 1A Hållbara** omfattar hållbara investeringar med miljömål eller sociala mål.
- Underkategorin **Nr 1B Andra miljörelaterade eller sociala egenskaper** omfattar investeringar som är anpassade till de miljörelaterade eller sociala egenskaper som inte anses vara hållbara investeringar.

● *I vilka ekonomiska sektorer gjordes investeringarna?*

Produktens investeringar var i de sektorer och delsektorer som anges nedan. Dessa siffror är per rapporteringsdatum. Procentsatser kanske inte läggs till 100 % på grund av kontant- och derivatexponering.

Sector Name	Industry Group Name	% Market Value
Industrials	Capital Goods	15,73
Information Technology	Software & Services	9,64
Information Technology	Technology Hardware & Equipment	7,50
Health Care	Pharmaceuticals Biotechnology	5,69
Financials	Financial Services	5,51
Communication Services	Media & Entertainment	5,30
Financials	Banks	5,19
Information Technology	Semiconductors & Semiconductor	5,03
Health Care	Health Care Equipment & Servic	4,29
Materials	Materials	3,48
Consumer Discretionary	Consumer Discretionary Distrib	2,93
Cash	Cash	2,73
Consumer Staples	Household & Personal Products	2,50
Consumer Discretionary	Automobiles & Components	2,39
Financials	Insurance	2,30
Energy	Energy	2,19
Communication Services	Telecommunication Services	2,03
Consumer Discretionary	Consumer Durables & Apparel	1,97
Consumer Staples	Food Beverage & Tobacco	1,74
Consumer Staples	Consumer Staples Distribution	1,67
GOVERNMENT	SOVEREIGN	1,64
Industrials	Transportation	1,55
Industrials	Commercial & Professional Serv	1,48
Utilities	Utilities	1,24
Real Estate	Real Estate Management & Devel	1,21
Consumer Discretionary	Consumer Services	0,85
FUNDS	FUNDS	0,35

MORTGAGE SECURITIES	UMBS COLLATERAL	0,22
Derivatives	Derivatives	0,20
Real Estate	Equity Real Estate Investment	0,18
SHORT TERMS	Cash	0,13
Financials	Diversified Financials	0,13
ASSET BACKED SECURITIES	OTHER ABS	0,11
Communication Services	Software & Services	0,10
MORTGAGE SECURITIES	WL COLLATERAL CMO	0,09
GOVERNMENT	REGIONAL(STATE/PROVNC)	0,09
Real Estate	Real Estate	0,07
Health Care	Pharmaceuticals, Biotechnology & Life Sciences	0,07
Financials	MULTI-NATIONAL	0,05
Financials	SOVEREIGN	0,04
ASSET BACKED SECURITIES	AUTOMOBILE ABS	0,04
Industrials	Automobiles and Components	0,03
Consumer Discretionary	Retailing	0,03
MORTGAGE SECURITIES	COMMERCIAL MBS	0,03
Materials	Capital Goods	0,03
Industrials	Materials	0,03
Consumer Discretionary	Entertainment	0,02
Consumer Discretionary	Lodging	0,02
Information Technology	Telecommunication Services	0,02
Consumer Discretionary	Leisure Time	0,02
Communication Services	Entertainment	0,02
Consumer Discretionary	Real Estate	0,01
Consumer Discretionary	Software & Services	0,01
ASSET BACKED SECURITIES	HOME EQUITY ABS	0,01
Consumer Discretionary	Commercial & Professional Services	0,01
Communication Services	Commercial & Professional Services	0,01
Information Technology	Capital Goods	0,01
GOVERNMENT	MUNICIPAL	0,01
Financials	Commercial & Professional Services	0,01
Industrials	Consumer Services	0,01

*Sektorallokeringen ovan avser gäller noterade aktier och noerade räntetillgångar, som är de tillgångar som främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper. Den likvida portföljen uppgår per rapporteringsdatum till 35% av totalportföljen. Resterande 65% av SH Pension Tradportfölj är investerad i främst onoterade fastigheter i Stockholms innerstad (31,8%) samt Alternativa Investeringar i Private Equity och Private Debt (29,6%).

I hur stor utsträckning var de hållbara investeringarna med ett miljömål förenliga med kraven i EU-taxonomin?

För att uppfylla EU-taxonomin omfattar kriterierna för **fossilgas** begränsningar av utsläpp och övergång till förnybar energi eller koldioxidsnåla bränslen senast i slutet av 2035. När det gäller **kärnenergi** inkluderar kriterierna omfattande säkerhets- och avfallshanteringsregler.

Möjliggörande verksamheter gör det direkt möjligt för andra verksamheter att bidra väsentligt till ett miljömål.

Omställningsverksamheter är verksamheter som det ännu inte finns koldioxidsnåla alternativ tillgängliga för och som bland annat har växthusgasutsläpp på nivåer som motsvarar bästa prestanda.

Produkten söker inte att göra miljömässigt hållbara investeringar i den mening som avses i EU:s taxonomiförordning, och följaktligen anses 0 % av dess hållbara investeringar med ett miljömål vara förenliga med EU:s taxonomi.

● **Investerar den finansiella produkten i fossilgas och/eller kärnenergirelaterad verksamhet som uppfyller EU-taxonomin¹?**

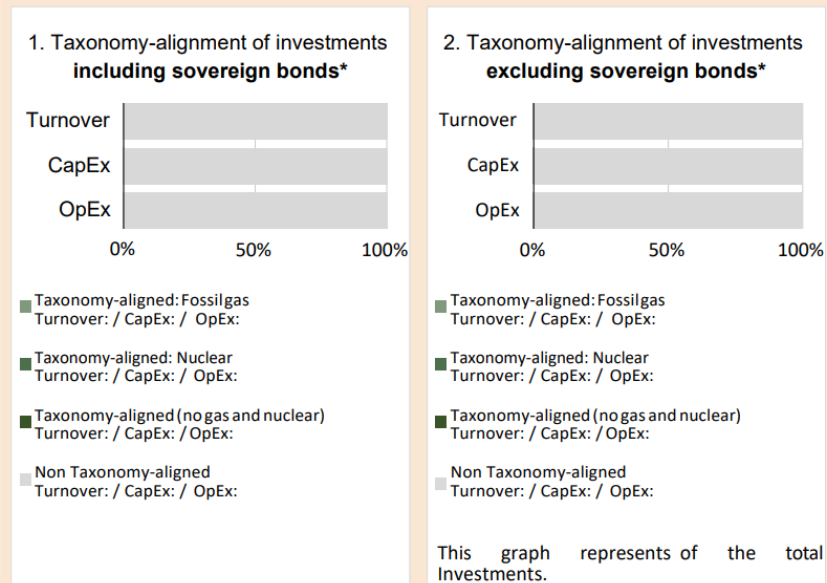
Ja:

 I fossilgas

 I kärnenergi

 Nej

Diagrammen nedan visar i grönt procentandelen investeringar som var förenliga med EU-taxonomin. Eftersom det inte finns någon lämplig metodik för att avgöra hur taxonomiförenliga statsobligationer är, visar det första diagrammet taxonomiförenligheten med avseende på den finansiella produktens alla investeringar, inklusive statsobligationer, medan det andra diagrammet visar taxonomiförenligheten endast med avseende på de investeringar för den finansiella produkten som inte är statsobligationer.*

* I dessa diagram avses med "statsobligationer" samtliga exponeringar i statspapper.

Fossilgas och/eller kärnenergirelaterad verksamhet kommer endast att uppfylla EU-taxonomin om den bidrar till att begränsa klimatförändringarna ("begränsning av klimatförändringarna") och inte orsakar betydande skada för något av målen i EU-taxonomin – se förklarande anmärkning i vänstra marginalen. De fullständiga kriterierna för ekonomisk verksamhet för fossilgas och kärnenergi som uppfyller EU-taxonomin fastställs i kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/1214.

är hållbara investeringar med ett miljömål som **inte beaktar kriterierna** för miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter enligt EU-taxonomin.

● **Vilken var minimiandelen som gjordes i omställningsverksamheter och möjliggörande verksamheter?**

Produkten investerade 0 % i omställningsverksamheter och möjliggörande verksamheter i den mening som avses i EU:s taxonomiförordning.

● **Hur stor var procentandelen investeringar som var förenliga med EU-taxonomin jämfört med tidigare referensperioder?**

Inte relevant. Detta är den första periodiska rapporten för denna produkt.

Vilken är andelen hållbara investeringar med ett miljömål som inte är förenliga med EU-taxonomin?

Produkten hade 26,8 % i hållbara investeringar med ett miljömål som inte är i linje med EU:s taxonomi och/eller hållbara investeringar med ett socialt mål. Vårt ramverk för hållbara investeringar mäter investeringarnas positiva bidrag till ett eller flera av FN:s globala mål för hållbar utveckling. Följaktligen skiljes det inte mellan hållbara investeringar med ett miljömässigt eller socialt mål. Produktens andel hållbara investeringar är således en blandning av investeringar med ett miljömål som inte är förenligt med EU:s taxonomi eller ett socialt mål eller en kombination av båda, och den exakta sammansättningen kan variera.

Vilken är minimiandelen socialt hållbara investeringar?

Produkten hade 26,8 % i hållbara investeringar med ett miljömål som inte är i linje med EU:s taxonomi och/eller hållbara investeringar med ett socialt mål. Vårt ramverk för hållbara investeringar mäter investeringarnas positiva bidrag till ett eller flera av FN:s globala mål för hållbar utveckling. Följaktligen separeras det inte mellan hållbara investeringar med ett miljömässigt eller socialt mål. Produktens andel hållbara investeringar är således en blandning av investeringar med ett miljömål som inte är förenligt med EU:s taxonomi eller ett socialt mål eller en kombination av båda, och den exakta sammansättningen kan variera.

Vilka investeringar var inkluderade i "Nr 2 Annat", vad var deras syfte och fanns det några miljörelaterade eller sociala minimumskyddsåtgärder?

De 0,7 % av investeringarna som i underkategorin "#2 Övrigt" är investeringar i fastigheter, alternativa investeringar och övriga likvida tillgångar och derivat för effektiv portföljförvaltning. Sådana tillgångar var kontanter, valutainstrument och finansiella derivatinstrument som används för likviditetshandling och risksäkring. Sådana tillgångar omfattas inte av några miljömässiga eller sociala minimiskyddsåtgärder.

Vilka åtgärder har vidtagits för att uppfylla de miljörelaterade eller sociala egenskaperna under referensperioden?

Utöver identifiering och analys av PAI användes följande processer och principer för att uppfylla produktens främjade egenskaper under perioden:

Investeringsstrategi: Produktens strategi är att investera i externt förvaldade fonder, som i tur väljer värdepapper. Som en del av urvalet och den löpande övervakningen av valda externa förvaltare har koldioxidutsläpp och koldioxidintensitet beaktats, och samma process har skett i portföljkonstruktionsprocesser. Externa förvaltares förmåga att förvalta i linje med produktens hållbarhetsmål har också utvärderats löpande.

Referensvärden är index för att mäta om den finansiella produkten uppnår de miljörelaterade eller sociala egenskaper som den främjar.

Vilket resultat hade denna finansiella produkt jämfört med referensvärdet?

Denna produkt använder inte något index för att uppnå de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas.

- **Hur skiljer sig referensvärdet från ett brett marknadsindex?**

Inte relevant

- **Vilket resultat hade denna finansiella produkt när det gäller hållbarhetsindikatorerna för att bestämma referensvärdets anpassning till de miljörelaterade eller sociala egenskaper som främjas?**

Inte relevant

- **Vilket resultat hade denna finansiella produkt jämfört med referensvärdet?**

Inte relevant

- **Vilket resultat hade denna finansiella produkt jämfört med det breda marknadsindexet?**

Inte relevant

Stockholm den 25 april 2024

Harald Bengtsson
Styrelserdförande

Catrina Ingelstam
Vice ordförande

Jörgen Sundqvist
Styrelseledamot

Carl Lybeck
Styrelseledamot

Lena Wenehult
Styrelseledamot

Jonas Arnberg
Styrelseledamot

Lena Lyckenvik
Styrelseledamot

Annelie Helsing
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits enligt den elektroniska signeringen.

Deloitte AB

Henrik Persson
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till föreningsstämman i SH Pension Tjänstepensionsförening organisationsnummer 802005-5631

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för SH Pension Tjänstepensionsförening för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 10 – 66 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av SH Pension Tjänstepensionsförenings finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till föreningens revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till SH Pension Tjänstepensionsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits den granskade föreningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Värdering av livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen är värderad till 3 916 638 TSEK per 31 december 2023 i föreningens balansräkning och utgör en väsentlig balanspost som baseras på en stor mängd indata, komplexa beräkningar enligt vedertagna aktuariella värderingsmodeller med tillämpning av en rad antaganden kring framtida utveckling av flera olika finansiella och icke-finansiella parametrar.

De mest centrala antagandena med högst osäkerhet som påverkar avsättningens storlek avser exempelvis framtida förväntningar om diskonteringsräntor, dödlighet, driftkostnader och skatt. Särskilda antaganden tillämpas på tjänstepensionsförsäkringar.

I not 1 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av föreningens livförsäkringsavsättning. I not 1 framgår de väsentliga uppskattningar och bedömningar som beräkningen av livförsäkringsavsättningen bygger på och not 2 behandlar föreningens exponering för och hantering av försäkringsrisker samt känslighetsanalyser.

En tillämpning av ovederhäftigt, felaktigt eller ofullständigt indata eller olämpliga antaganden eller värderingsmodeller, kan påverka värderingen av livförsäkringsavsättningen väsentligt, varför detta bedöms vara ett område av särskild betydelse i vår revision.

Våra granskningsåtgärder

Vår revision har omfattat, men inte varit begränsad till, följande granskningsåtgärder:

- Utvärdera utformningen och implementeringen av de kontrollaktiviteter som vi bedömt vara mest relevanta såsom kontroller kopplat till datakvalitet, utvärderingar av tillämpade antaganden och beräkningsmodeller samt utvärdering och analys av rimligheten i utfallet.
- Granska och kritiskt utmana företagsledningens val av antaganden rörande framtida förväntningar om exempelvis diskonteringsränta, dödlighet, driftkostnader och skatt mot historiskt utfall, våra branschfarenheter och förväntad framtida utveckling för att bedöma rimligheten av redovisad livförsäkringsavsättning.
- Tillsammans med egna aktuarialspecialister kritiskt utmana företagsledningens värderingsmodeller och val av antaganden samt kontrollberäkna och genomföra avstämningskontroller i vissa delar av livförsäkringsavsättningen.

- Granska om upplysningarna relaterat till livförsäkringsavsättningen är rättvisande, vederhäftiga och fullständiga.

Värdering av placeringstillgångar där noterade priser saknas (Nivå 3)

Placeringstillgångarnas verkliga värden redovisas till 6 231 122 TSEK per 31 december 2023 i föreningens balansräkning. Av not 4 framgår att de redovisade värdena på placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 utifrån IFRS 13 uppgår till 3 947 043 TSEK, vilket avser direktägda fastigheter samt innehav i värdepapper som inte handlas på aktiva marknader.

Risken förknippad med placeringstillgångar som redovisas till verkligt värde är i förstone hänförliga till de tillgångar som inte handlas på en aktiv marknad eller för vilka det saknas annan indata än noterade priser, som är direkt eller indirekt observerbara för tillgången. De placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 enligt IFRS 13 värderas med hjälp av modeller, såsom diskonterade framtida kassaflöden eller ortspriser, som i hög utsträckning bygger på icke observerbara marknadsdata. Av not 1 i årsredovisningen framgår en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av föreningens placeringstillgångar inom nivå 3 och i not 1 och 2 anges de väsentliga uppskattningar och bedömningar som gjorts i samband med värdering av dessa tillgångar. Not 2 behandlar föreningens exponeringar för och hantering av marknadsrisker.

De antaganden och modeller som används när verkligt värde på dessa placeringstillgångar fastställs är föremål för väsentliga uppskattningar och bedömningar. Till sin natur är de behäftade med en betydande inneboende osäkerhet och vi har därför bedömt att området är av särskild betydelse i vår revision.

Våra granskningsåtgärder

Vår revision har omfattat, men inte varit begränsad till, följande granskningsåtgärder:

- Granska utformningen och implementeringen av de kontrollaktiviteter som vi bedömt vara mest relevanta inom processen för värdering av onoterade placeringstillgångar.
- Granska och kritiskt utmana företagsledningens val av värderingsmetoder (och eventuella justeringar som har gjorts för genomförda transaktioner fram till och med bokslutsdagen) och antaganden, exempelvis kring uppskattade framtida kassaflöden och tillämpad diskonteringsränta vid värdering.
- Utvärdera de externa värderingskällornas (tillgångsförvaltarnas) oberoende, kvalifikationer och erfarenhet.
- Granska ett urval av de väsentliga uppskattningar och bedömningar som tillämpats i beräkningarna mot externa och interna källor.
- Granska om notupplysningarna kopplat till innehaven är rättvisande och fullständiga.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av sidorna 4 – 9 men innefattar

inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka föreningens finansiella rapportering.

Revisorernas ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån

dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för SH Pension Tjänstepensionsförening för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till SH Pension Tjänstepensionsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om tjänstepensionsföretag, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningsstadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och

därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om tjänstepensionsföretag.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om tjänstepensionsföretag.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med lagen om tjänstepensionsföretag.

Anmärkning

Som framgår av förvaltningsberättelsen har föreningens tillgångar inte till övervägande del investerats på reglerade marknader eller motsvarande marknader utanför EES. Detta är inte i enlighet med 2019 års lag om tjänstepensionsföretag, kap 6 § 6 och föreningens placeringsriktlinjer. Föreningen bedöms dock inte ha lidit väsentlig ekonomisk skada av detta förhållande, varför vårt uttalande om ansvarsfrihet inte påverkas.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 14 – 21 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Revisorns yttrande avseende hållbarhetsupplysningar enligt disclosureförfordningen

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsupplysningarna på sidorna 55 – 65 och för

att de är upprättade i enlighet med EUs disclosureförfordning.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsupplysningarna har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Hållbarhetsupplysningar har lämnats.

Deloitte AB, utsågs till SH Pension Tjänstepensionsförening:s revisor av föreningsstämman 2023-05-16 och har varit föreningens revisor sedan 2019-05-14. SH Pension Tjänstepensionsförening har varit ett företag av allmänt intresse sedan 1 januari 2021.

Vår revisionsberättelse har avgivits enligt den elektroniska signeringen.

Deloitte AB

Henrik Persson
Auktoriserad revisor

Ordlista

Derivat

Ett finansiellt instrument vars värde beror på kursutvecklingen för ett annat, underliggande, instrument. Exempel på derivat är terminer och optioner.

Fondförsäkring

I en fondförsäkring förvaltas pensionskapitalet i en eller flera fonder som försäkringstagaren väljer. Storleken på pensionen bestäms av hur värdet på fonderna har utvecklats under spartiden.

Fribrev

Fribrev utfärdas på en försäkring om premiebetalningen avbryts i förtid. Fribrevet innehåller uppgift om det pensionsbelopp som tjänats in och som kommer att betalas ut när pensionsåldern uppnåtts.

Förmånsbestämd traditionell försäkring

Tjänstepensionssparande med försäkringsinslag (ej fondförsäkring), där pensionens storlek är bestämd på förhand som en viss procent av slutlönen. Storleken på arbetsgivarens inbetalda premie styrs bland annat av förmånens storlek och antal år som återstår till den anställdes pension. ITP 2 är ett exempel på en förmånsbestämd traditionell försäkring.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnader i försäkringsrörelsen inklusive skaderegleringskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Indexering av pensioner

Vid varje årsskifte kan ålderspensioner räknas om. Omräkningen innebär att pensionen justeras beroende på hur inkomster och priser förändras i samhället. Omräkningen görs baserat på utvecklingen för olika index.

ITP 1

ITP 1 är en avdelning inom ITP (Industrins och handelns tilläggs-pension) och är en premiebestämd avtalspension. I en premiebestämd pension bestäms värdet av den framtida pensionen av värdet på inbetalda pensionspremier och avkastningen på dessa under spartiden.

ITP 2

ITP 2 är en avdelning inom ITP och är i första hand en förmånsbestämd avtalspension, men där även en premiebestämd del, ITPK, ingår. I en förmånsbestämd pension bestäms pensionen på förhand som en viss procent av slutlönen.

Kapitalbas

Kapitalbasen utgörs av föreningens eget kapital, minskat med immateriella tillgångar.

Kollektiv konsolideringsnivå

Föreningens kollektiva konsolideringsnivå är ett mått på värdet av föreningens samlade tillgångar i förhållande till de tillgångar som föreningen har fördelat ut på försäkringsavtalen.

Kollektivt konsolideringskapital

Kollektivt konsolideringskapital är skillnaden mellan föreningens samlade tillgångar till verkligt värde och de tillgångar som föreningen har fördelat ut på försäkringsavtalen.

Pensionstillägg

Varje år beslutar SH Pensions styrelse, om så bedöms motiverat, om en uppräknings av de pensioner som är under utbetalning. Denna uppräknings kan syfta till att kompensera pensionären för inflationen (indexering).

Placeringsstillgångar

Tillgångar som har karaktären av kapitalplacering, till exempel räntebärande värdepapper, aktier och fastigheter och som förväntas ge en avkastning.

Premiebestämd traditionell försäkring

Ett sparande i pensionsförsäkring där storleken på den inbetalda premien är bestämd på förhand som en viss procent av en lön eller som ett visst belopp och som förvaltas i traditionell förvaltning. Framtida pensionsbeloppet styrs bland annat av summan inbetalda premier, försäkringsgivarens garantivillkor och konsolideringspolicy samt eventuellt återbäring.

Riskkänsligt kapitalkrav

Det riskkänsliga kapitalkravet utgör den minsta storlek på kapitalbasen som krävs för att tjänstepensionsföretaget med 97 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagarna, de försäkrade och andra ersättningsberättigade.

RKK-kvot

Visar förhållandet mellan kapitalbas och riskkänsligt kapitalkrav.

Totalavkastning

Placeringarnas avkastning, justerad för kassaflöden, uttryckt i procent enligt Svensk Försäkrings rekommendation.

Traditionell förvaltning

Traditionell förvaltning är en förvaltningsform där försäkringsgivaren bestämmer hur pengarna ska placeras och som ger en garanterad värdetillväxt samt möjlighet till återbäring.

Återbäring

Det överskott som betalas ut från en traditionellt förvaltat försäkring, utöver det garanterade pensionsbeloppet, om tillräcklig avkastning uppnåtts.

